

IDEIGLENES
JELKULCS

AZ 1:10 000 MÉRETARÁNYÚ
TOPOGRÁFIAI TÉRKÉPEKHEZ

1957.

ÁLLAMI FÖLDMÉRÉSI ÉS TÉRKÉPÉSZETI HIVATAL
BUDAPEST

IDEIGLENES

JELKULCS

**AZ 1 : 10 000 MÉRETARÁNYŰ
TOPOGRÁFIAI TÉRKÉPEKHEZ**

1957.

Kiadja

a Minisztertanács 1092/1954. XI. 7. számú határozata
alapján

az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke
558/1957. ÁFTH. szám alatt.

*

HIVATALOS KIADVÁNY

Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal
Budapest.

A kiadásért felelős:
az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal elnöke
Kinyomta: a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat
Felelős: Krauth Sándor igazgató
E kiadvány 250 példányban, 5¼ ív terjedelemben jelent meg.

BEVEZETÉS

A jelkulcs mindazoknak a tereptárgyaknak egyezményes jelét tartalmazza, amelyeket a térképen ábrázolni kell. Az egyezményes jelek milyensége szerint, a jelkulcs nyolc fejezetre tagozódik. Az egyes fejezeteket római számok jelölik.

A jelkulcs az egyezményes jeleket nem a felvételi szelvény, hanem a térképnyomat színeiben tünteti fel.

Az egyezményes jeleket tartalmazó táblázatok a jel sorszámát, a jel nevét, a jel rajzát és rövidítését tartalmazzák. A feltüntetett sorszám a nemzetközi jelkulcs sorszáma, ezért a sorszámozás nem folytatódó, tekintve, hogy a hazai viszonylatnak megfelelően egyes jelek kimaradtak. A sorszám alaosztásával (például: 32/1, 32/2 stb.) pedig olyan jelek kerültek be, amelyek a nemzetközi jelkulcsban nem szerepelnek.

Azoknál a jeleknél, amelyeknél egy sorszám alatt két jel van megadva, az

a) alatti jel a méretarányban ki nem fejezhető, a

b) alatti jel a méretarányban kifejezhető (alaprajzszerint ábrázolható) tereptárgynak megfelelő jelet tünteti fel.

Az egyezményes jeleknél megadott méretek milliméterben értendők. Ha a jel mérete két értékkel van megadva, akkor a baloldali érték a jel magasságára, a jobboldali pedig a szélességére vonatkozik. A méretek mindig a legnagyobb magassági vagy szélességi méretre értelmezendők. Egyes jeleknél a szélességi méret a jel fölött, vagy az alatt van feltüntetve. Összevont jeleknél (például: a 25, 27 vagy 48, 49 stb. jelnél) a megadott méretek közül a baloldali méret a jel teljes nagyságát, a jobboldali a belső jel (rajz) méretét jelzi. Ha az egyezményes jelnél csak egy méret van, akkor az a jelnek arra a részére vonatkozik, amelyik részénél az fel van tüntetve, vagy pedig a jel magassága és szélessége egyenlő. Köralakú jeleknél a megadott méret az átmérőre, csillagalakúaknál a köréje írható kör átmérőjére, az egyenlő oldalú háromszögeknél pedig az oldalak hosszára vonatkozik. Egyes jeleknél pontsorral vagy vonalakkal van megjelölve, hogy a megadott méret az egyezményes jel melyik elemére vonatkozik.

A csillaggal megjelölt egyezményes jelek helyes értelmezéséhez szükséges magyarázat a „Részletes magyarázat a jelkulcs jeleihez” című fejezetben található. Az egyes magyarázatok előtt lévő szám a vonatkozó egyezményes jel sorszámát jelzi.

the first of these is the fact that the
the second is the fact that the

the third is the fact that the

the fourth is the fact that the

the fifth is the fact that the

the sixth is the fact that the

the seventh is the fact that the

the eighth is the fact that the

the ninth is the fact that the

the tenth is the fact that the

the eleventh is the fact that the

the twelfth is the fact that the

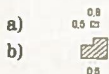
I. Épületek és települések

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

1 Tűzálló épületek (kő, téglá, beton, vasbeton)

2 Nem tűzálló épületek (fa, vályog, vertfal, nád stb.)

4 Tűzálló épületek, amelyek magasságukkal és kiterjedésükkel a környező épületek közül különösen kiűnnek

6 Elpusztult épületek, romok *

7 Nyílt átjáró *

8 Boltíves átjáró *

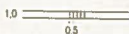
9 Földalatti vasútállomás bejárata

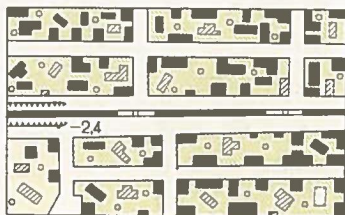
11/1 Nyitott fészker, kocsiszín (csűr, pajta stb.)

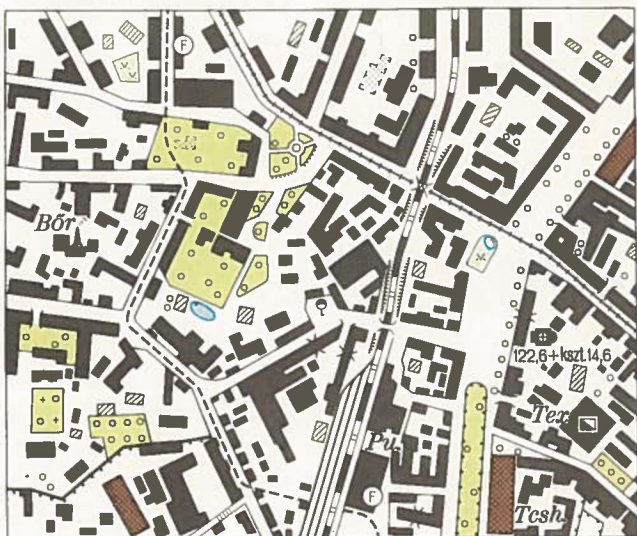
11/2 Kocsival nem járható utca (lépcsős utca, síkator stb.)

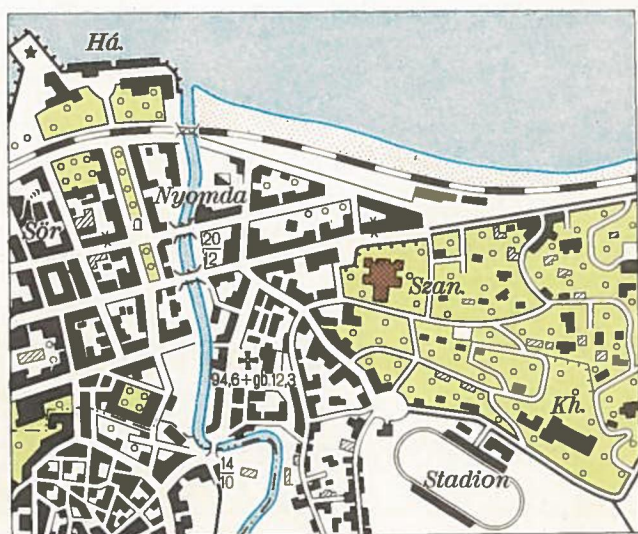
13 Villajellegű település *

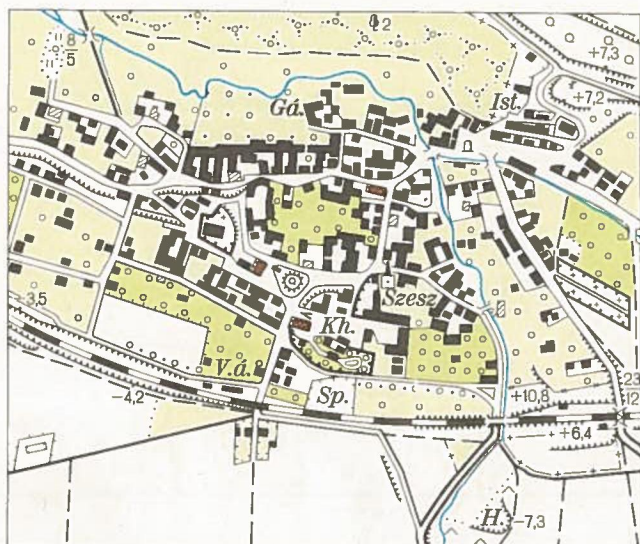
14 Városrészlet

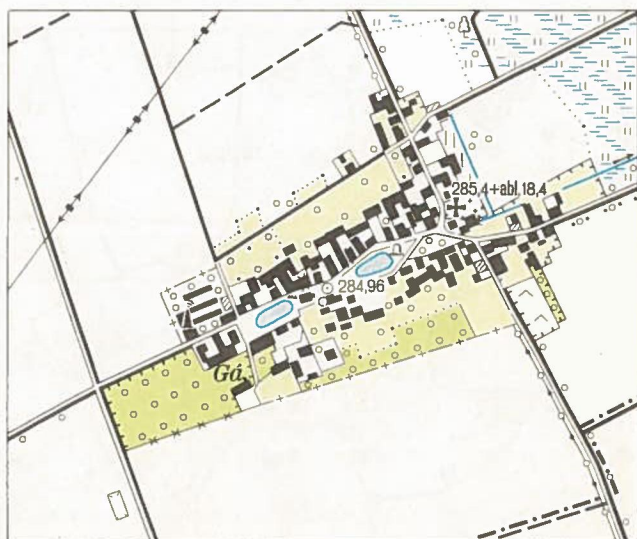
15 Városrészlet folyóval és tóval

16 Község részlet

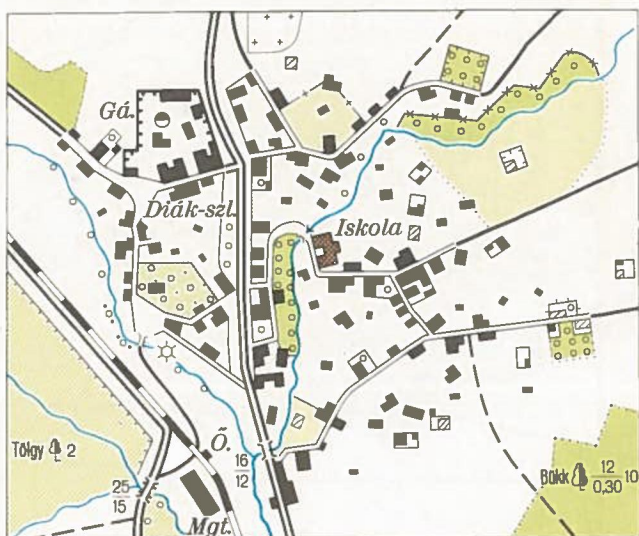

17 Falusi jellegű település

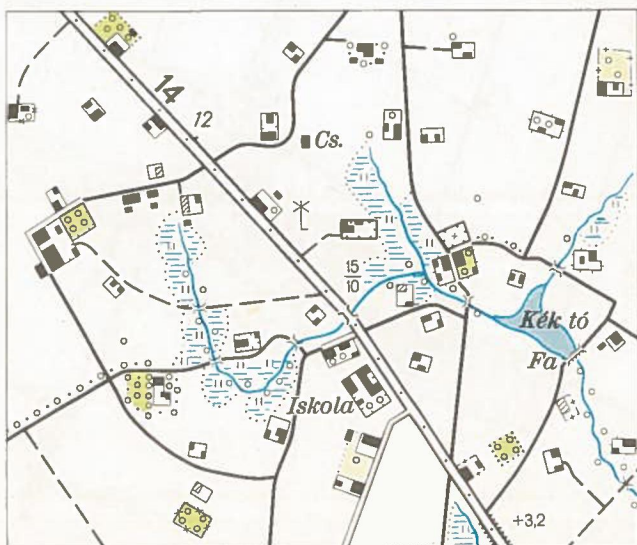

18 Rendszertelen település

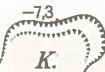

19 Szétszórtjellegű település

II. Ipartelepek és tereptárgyak

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
20	Különálló kémények	2,4 0,9
21	Gyárak, üzemek, malmok* kéménnyel	a) 3,6 1,8 M. b) Tgy.
22	Gyárak, üzemek, malmok* kémény nélkül	a) 2,0 1,5 Sör b) Vaj
23	Erőmű, áramfejlesztő telep	a) 1,0 2,5 b) Emű.
24	Vízierőmű	a) 2,5 1,0 b) Emű.
25	Működő bányák aknáinak,* táróinak főbejárata	2,2 1,2 Szén Lajos-ak.
26	Működő bányák aknáinak,* táróinak mellékbejárata	1,2 Vas Péter-ak.
27	Nem működő bányák aknáinak,* nak, táróinak főbejárata	2,2 1,2
28	Nem működő bányák aknáinak,* nak, táróinak mellék- bejárata	1,2
29	Üzemben lévő külszíni* fejtés 1. Lépcsős művelés 2. 10 m-nél nagyobb lejtőalapú oldal	a) 3,0 b) 4,2 H. 1. -7,3 K. 2. Szén -10,8

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

30 Felhagyott külszíni fejtés *

a) 2.2 4.0 Só

31 Külszíni sófejtés

b) Só

32/1 Tüzekkitermelés *

32/2 Mészégető (faszén, téglá
stb.) kemence

1.0 2.0 Mé.

32/3 Pince *

1.0 2.0

33 Olaj- és gázfúrótorony

4.0 1.2

a) 1.4 O.

34 Olajforrás, olajfeltörés

b) 0.3
0.8 O.

a) 1.5 O.

35 Olajtároló medence és
gödör

b) 0.3
0.8 O.

36 Olajkút fúrótorony nélkül
(motoros szivattyúval)

1.4 O.

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

37 Kutató-akna

1.2 1.5

38 Kutató-fúrás

1.4 *Fúr.*

39 Benzinkút, töltőállomás *

2.4 1.4

40 Üzemanyagtartályok és telepek

a) 2.0

b) *Üa.*

41 Gáztartály

2.0 *G.*

42 Transzformátorház *

1.2 *Trh.*

a) 4.5 1.8

43 Rádióállomás

b)

44 Rádióadó-antenna

4.2 1.2

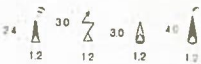
45 Távbeszélőhivatal *

2.5 2.0

46 Táviró- és szikratáviró-
hivatal

3.0 2.5

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése	
47	Meteorológiai állomás *	2.5	2.2
48	Vízimalom	3.0	1.8
49	Vízzel hajtott fűrészlüzem	3.0	1.5
50	Szélmalom kőből	3.4	2.0
51	Szélmalom fából	3.4	2.0
52	Szélmotor *	4.0	2.0
53	Távolsági autóbuszok meg- állóhelye	2.4	1.5
54/1	Út- és községjelző táblák	2.4	0.8
54/2	Figyelmeztető és tilalmi * táblák	2.4	1.0
55/1	Közüti és vasúti kilométer-* kő	$\frac{17}{0.2} \quad 0.3$	
55/2	Folyammenti kilométer-* tábla	2.4	1.6 265

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése	
56/1	Toronyszerű építmények *	30 1,2	30
56/2	Slugrószánc		<i>Sus.</i>
57	Csillagászati alappont	30	★ <i>Csill.</i>
58	Háromszögelési pont *	24	△ 243,3
59/1	Háromszögelési pont * halmon	24	257,9 (-1,8)
59/2	Háromszögelt tereptárgyak *	24 30 2 30 40	
60	Szintezési alappont (csap,* tárcsa, gomb, tábla stb.)	1,8	⊗ 134,56 (-0,7)
	szintezési alappont épületben		123,64 (-0,8)
61	Kövel állandósított alsóbb-* rendű alappontok (sok- szögpon, V.O. kő stb.)	1,8	□ 284,9
62	Tájékoztató határjel *	1. 1,2 2,0	▽
	1. domb nélkül 2. dombon	2. 1,2 2,0	⚡

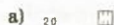
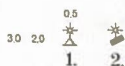

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

63/1 Vasúti jelzőberendezések *
(szemafor, fényjelző stb.)

63/2 Légitforgalom jelzőlámpái
1. szabadon álló
2. épületen

64 Méhészet *

65 Karám *

66 Egyedülálló jól tájékoztató *
tűlevelű fa

67/1 Egyedülálló jól tájékoztató *
lombos fa

67/2 Védett fák (szentképes fa, *
emlékfá stb.)

68 Jól tájékoztató facsoportok *
és erdőfoltok

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

69/1 Egyedülálló bokor *

69/2 Bokorcsoport

70 Nem tájékoztató egyes fa *

72 Erdőrház *

73/1 Kőtemplom *

73/2 Kőtemplom háromszögelt *
toronnyal

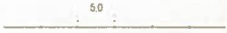
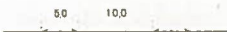
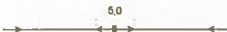
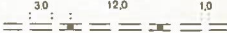

74 Fatemplom *

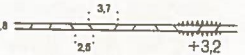

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése		
		háromszögelt	2,5	
75	Kőkápolna *			1,2
		nem háromszögelt	2,5 1,2	
76	Fakápolna *		2,5 1,2	
		a)	2,5 1,2	
77	Kőmecset			
		b)		
83	Tömegsír		1,5 1,0	S.
84	Emlékmű *		1,5 1,0	
85	Szoborszerű emlékmű *		1,5 1,0	
86/1	Kereszt *		2,4 1,0	
86/2	Képoszlop *		2,4 1,0	
		a)	1,5 2,0	
87	Temető fák nélkül *			
		b)		

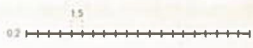
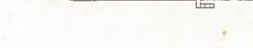
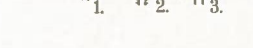
Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
88/1	Temető fákkal *	a) 4.0 2.0 b)
88/2	Erdőszerű temető *	
89/1	Dögtemető	a) 1.5 b)
89/2	Dögműt	1.5
90	Egyedülálló tájékoztató szikla	1.5 1.0 +1,5
91	Kőhalmaz *	
92/1	Mesterséges gödrök *	a) 2.0 -1,5 b) +1,8
92/2	Síló *	1.5 Sz.
93/1	Mesterséges halmok *	a) +1,8 b) +2,0

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése	
93/2	Meddőhányó (bányagorc)	a) Δ	b) Mhó.
93/3	Nagykiterjedésű, 10 m-nél nagyobb lejtőalapú meddőhányó		
94	Távbeszélő- és távíró-* vezetékek		
95	Vízalatti kábel		
96	Kisfeszültségű villany-* vezetékek		
97	Nagyfeszültségű villany-* vezetékek fa- vagy beton-oszlopon		
98	Nagyfeszültségű villany-* vezetékek rácsos fémtartó szerkezeten		
99	Földfeletti gázvezetékek *		
100	Földalatti gázvezetékek *		
101	Földfeletti kőolajvezetékek *		
102	Földalatti kőolajvezetékek *		

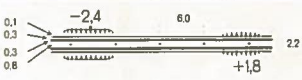
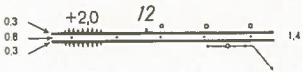
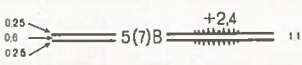
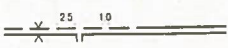
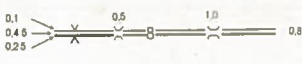
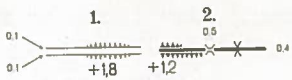
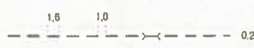
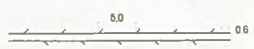
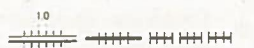
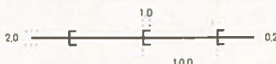
III. Vasutak

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
103	Háromvágányú vasút pályaúdvarral, fordítókörrel és mozdony-szinnel (fűtőházzal)	
104	Kétvágányú vasút állomás-épülettel	
105	Egyvágányú vasút kettős* aléplítményen, vasúti rakodóval	
106	Egyvágányú vasút egyes aléplítményen, vasúti megállóval, kitérővel és rakodóval	
107	Kétvágányú villamosított vasút pályaórházzal	
108	Egyvágányú vasút megállóval, pályaórházzal, holtvágánnyal és bejáratú jelzőlámpával	
109	Egyvágányú vasút töltés* sel, kilométerkövel, be-vágással és élősövényrel	
110	Egyvágányú vasút* híddal (5-10 m-ig), kis híddal (5 m-ig), áteresszel és alagúttal	
111	Felszedett vasútvonal	
112	Építés alatt álló egy-* vágányú vasút	

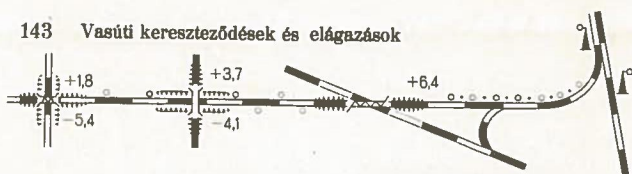
Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
113	Közúti villamosvasút	
114	Keskeny-nyomtávú vasút* épületnélküli megállóval	
115	Keskeny-nyomtávú villa- mosított vasút kilométer- kövel	
116/1	Keskeny-nyomtávú ipar- és gazdasági vasút (bár- milyen vontatással)	
116/2	Fogaskerekű-vasút és sikló	
117	Drótkötélpálya*	
118/1	Magasvasút	
118/2	Földalatti vasút	
121	Vasútállomás sínhálózata gyalogos felüljáróval	
122/1	Vasútvonal kereszteződése utakkal 1. út vasút alatt 2. út vasút felett 3. egyszintben	
122/2	Sorompó	

IV. Utak

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
123	Autópálya bevágással* és töltéssel	
124	Elsőrendű műút töltéssel* km-kövel, fasorral és hír- adó vezetékkel	
125	Másodrendű műút az út* szélességére és burkola- tára vonatkozó adatokkal	
126	Műút nehezen járható* része, áteresztő és feljáró	
127	Építés alatt álló másod- rendű műút	
128	Javított talajút áteresz- tővel, kishíddal (5 m-ig), utszélességi adattal és híddal (5-10 m-ig)	
129	Javított talajút nehezen járható útszakasszal	
131	Széles földutak 1. 10 m-nél szélesebb 2. 5-10 m széles	
132	Földút 5 m szélességig*	
133	Gyalog- és turistaút bürtivel*	
136	Marhahajtó-út mindkét* oldalán sövénykerítéssel	
141	Utak rőzsével, doronggal* vagy feltöltéssel javított része	
142	Csúszda (fa, vagy más anyag részére)	

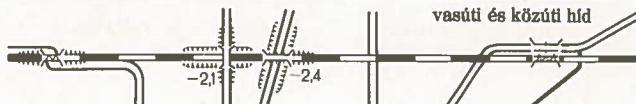
Példák a közl. vonalak jelkapcsolásaira

143 Vasúti kereszteződések és elágazások

144 Vasutak és utak kereszteződésai

egymáshoz közellévő
vasúti és közúti híd

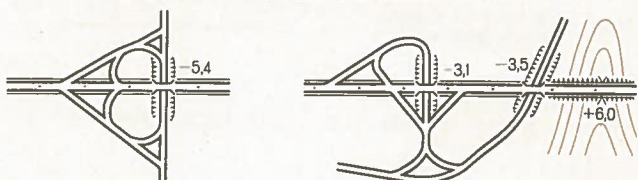
145 Alagutak

1. közúti és vasúti híd szorosan
egymás mellett

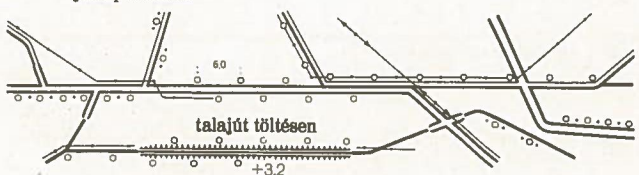
2. közös vasúti és közúti híd

146 Autópályák és csatlakozásuk más utakkal

147 Utak, fasorok, bokorsorok, híradóvezetékek és villanyvezetékek
jelkapcsolásai

148 Útszámozás, útburkolat-változás, útmentén lévő fasor és*
villanyvezeték

V. Határok és kerítések

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
149	Országhatár *	
152	Megye és megyei jogú városok határa	
155	Járás és járási jogú városok határa határjellel	
156	Községhatár	
157	Védett területek határa *	
158	Vaskerítés	
159	Falszerű kerítés (kő, tégl, vályog), 1 m-nél magasabb	
160	Falszerű kerítés (kő, tégl, vályog), 1 m-nél alacsonyabb	
161	Fakerítés	
162	Dróthálókerítés	
163/1	Tüskés drótkerítés	
163/2	Fonott sövénykerítés	
164	Földgátak és töltések* 1. 10 m-nél kisebb lej- tődalappal 2. 10 m-nél nagyobb lejtődalappal 3. padkával	+2,4 1. 0.4 2. +15,6 3. +8,4

VI. Vizek

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

165	1. Partvonal * 2. Vízszegélyvonal	1.

167	Homokzátony, homokpad *	

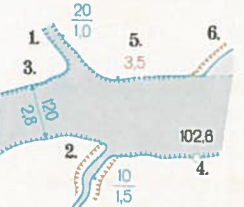
168	Köves és kavicsos zátony*	

170	Sziklás part	

171	Köves part	

172	Homokos part	

173	Vízzel nem érintkező szakadékos part (főnyes átmenet), a főnyig mért relatív mélységadattal	

174	Vízzel érintkező szakadékos part 1. 15 m-nél szélesebb folyó szakadékos partja a folyó szélességi és mélységi adataival 2. 15 m-nél keskenyebb folyó szakadékos partja szélességi és mélységi adataival 3. Folyó szélességi és mélységi adata 4. Középvízállás abszolút magassága 5. A szakadékos part relatív mélysége a középvízállásra vonatkoztatva 6. Régi felhagyott folyómeder szakadékos partja	

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

- 175 Egyengetett part meg nem erősített rézsűvel *

- 176 Egyengetett part megerősített rézsűvel (rőzse, kő stb.) *

- 177 Kő- vagy betonburkolatú part *

- 178 Faburkolatú part

- 179 Lépcsők a rakparton

- 180 Lekopott, elmosódott töltés *

- 181 Patak, folyó szélességi és mélységi adattal *

- 182 Időszakos és kiszáradó folyó, patak, tó

- 183 Kiszáradó folyószakasz összekapcsolása ki nem száradó mederszakaszokkal

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

184 Elmocсарasodott, bizonytalan folyószakasz és bűvópatak

185 Csatorna és vizesárok *
3-5 m szélességgel, folyás irányát jelző nyíllal, szélességi és mélységi adattal, valamint a vízszintre vonatkozó abszolút magassági adattal

186 Csatorna és vizesárok *
3 m-nél kisebb szélességgel

187 Építés alatt álló csatorna és vizesárok

188 Földalatti csatorna *

189/1 Szárazárok 5 m-en *
felüli szélességgel

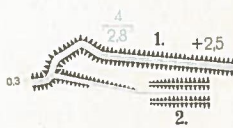
189/2 Szárazárok 3-5 m-ig *
terjedő szélességgel

190 Szárazárok 3 m-en aluli szélességgel

191 Csatorna egy, vagy *
kétoldali töltéssel
1. Töltés a vízvonallal mellett
2. Töltés a vízvonaltól
10 m-nél távolabb

192 Csatorna mindkét oldalán *
fasorral

193 Csatorna (árok) bokrokkal *

194 Csatorna vízelosztó berendezésekkel (kétoldali, egyoldali)

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

195 Folyó szélességi és mély-
ségi adata (számlálóban
szélesség, nevezőben
mélység)

196 Gázló*

197 Rendszeres ladikátkelés*

198 Kompátkelés*

199 Híd (5-10 m-ig)*

200 10 m-nél hosszabb fahíd*
mederpillérekkel és híd-
adatokkal

201 Tutajhíd*

202 Hajóhíd (pontonhíd)*

203 Fahíd jégtörőkkel*

204 Kő- és vasbetonhíd*
pillérekkel

205 Vashíd pillérekkel*

206 Szétnyitható fahíd*

207 Szétnyitható kő- és vas-
betonhíd

208 Szétnyitható vashíd*

209 Csatornahíd (aquadukt)*

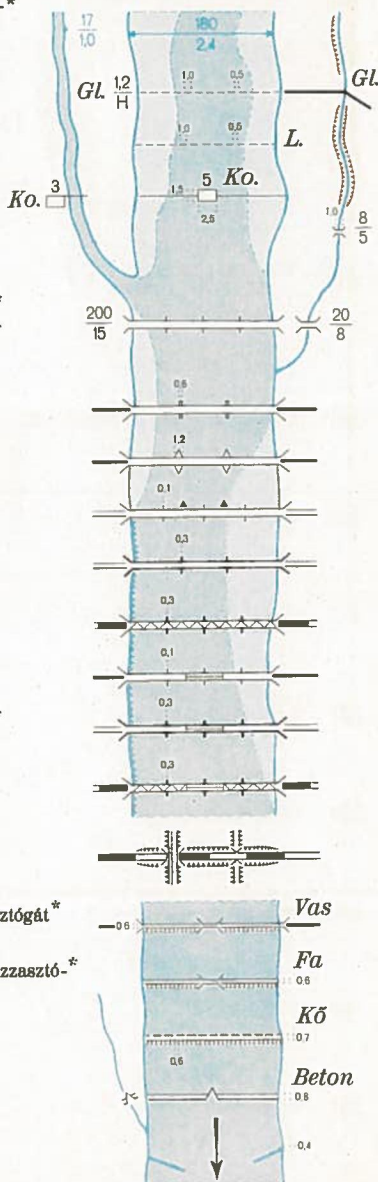
210 Kocsival járható duzzasztógát*
híddal

211 Kocsival nem járható duzzasztó-
gát híddal

212 Vizalatti duzzasztógát*

213 Zsilipek*

214 Partisarkantyú*

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

215 Vizesés (a vizesés magassága méterben)

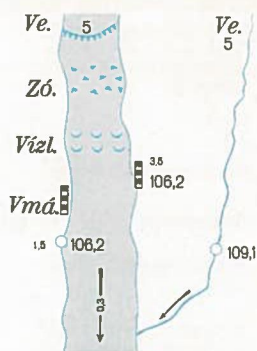
216 Zúgó

217 Vízlépcső

218 Vízmérőállomás* és vízmérce

219 Középvízállás abszolút* magassága

220 Vízfolyás irányát mutató* nyíl sebességi adattal

221 Vízvezeték a föld felszínén*

222 Földfeletti vízvezeték*

223 Földalatti vízvezeték*

227 Kút*

228 Gémeskút*

229 Szélmotoros kút*

230 Artézi kút*

231 Vízvezetéki közkút*

232 Vízemelő kerék*

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

233 Vízátroló (ciszterna)

a) 1.5 V.

b) V.

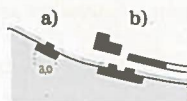
234 Forrás *

1.4
 F.

236 Szökőkút

3.5 1.4

237 Hajóállomás, kikötő *

238 Móló

0.1 1.0 0.5
0.4
0.5

240 Hullámtörő és meder-
szabályozó

0.3 2.0 0.5

241 Horgonyzóhely és kikötő-
hely

0.6
2.8
2.3

242 Világítótorny

2.2

243 Bója, kikötőjel

1.5 1.5

244 Tájékoztató folyóparti
jelzés

2.0 1.8

252 Mélységvonal (izobát)
megírással

VII. Domborzat

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése
274	Főszintvonal (10 m)	0.25
275	Alapszintvonal (2 m), meg- írással *	0.1
276	Felező szintvonal (1 m) *	0.1
277/1	Kiegészítő szintvonal (0,5 m) *	0.1
277/2	Pontsor *	
277/3	Pilla - csíksor *	
278	Eséstüske alapszintvonalon *	0.1
281	Magassági pont *	1.5 ○ 122,6
286	Karsztlyuk, töbör *	0
287	Barlangbejárat *	1.0 1.5 Bg.

292 A domborzat különböző elemei

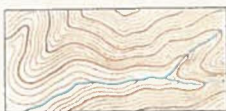
1 természetes gödrök és töbör	11 harántnyereg
2 meredek lejtő	12 lejtőkúp
3 metsződés	13 hossznyereg
4 ferde tereplépcső	14 vízszintes tereplépcső
5 vízmosás, horhos	15 hatsarkú nyereg
6 hegyorr	16 mesterséges gödör
7 kúp	17 suvadás
8 szikla	18 füves horpadás
9 pihenő	19 hordalék
10 meddőhányó	20 homok, földomladék

293 Metszódések, vízmosások, horhosok *

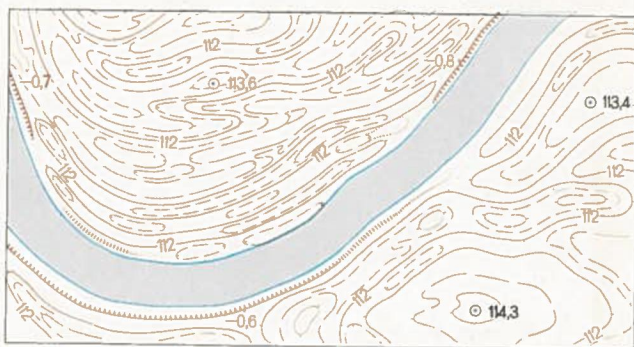
1. 5 m szélességig
2. 5–10 m szélességig
3. 10 m-nél szélesebb

296 Meredek lejtők *

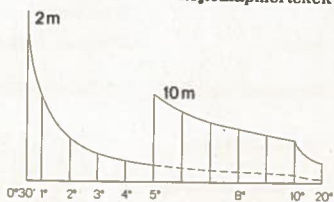
300 Folyómenti árterület domborzata

301 Homokbuckás vidék

Lejtőalappmértékek

VIII. Növényzet

Sorszám   A jel neve   A jel rajza és rövidítése

302   Növényzethatár *

303   Tülevelő erdő (luc-, erdei-,
vörösfenyő stb.)

Luc $\frac{20}{0,30}$ 8

304   Lomberdő (tölgy, bükk,
juhar, nyír, cser stb.)

Tölgy $\frac{12}{0,20}$ 7

305   Vegyes erdő *

Luc
Tölgy $\frac{20}{0,30}$ 9

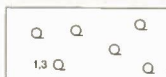
306   A fák méretadatai (számlá-
lóban a magasság, nevező-
ben a vastagság, utána a
fák egymásközi átlagos
távolsága)

3,5   2,0

  $\frac{20}{0,30}$ 8

  $\frac{12}{0,20}$ 6

308   Ritka-erdő *

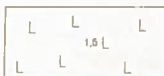
310   Ritka-fiatalerdő *

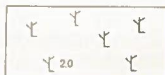
311   A térkép méretarányában *
ki nem fejezhető kis erdő

312   Kivágott erdő *

313   Leégett és kiszáradt erdő

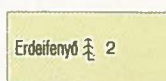

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

315 4 m-nél alacsonyabb fiatal*
sari-erdő a fák átlagos
magasságára vonatkozó
adattal

316 4 m-nél alacsonyabb tű-
levelű erdőültetvény és fa-
iskola a fák átlagos magas-
ságára vonatkozó adattal

317 4 m-nél alacsonyabb lomb-
levelű erdőültetvény és fa-
iskola a fák átlagos magas-
ságára vonatkozó adattal

318 4 m-nél alacsonyabb kes-
keny erdősáv 20 m-ig
terjedő szélességgel

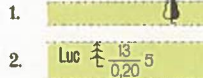
319 4 m-nél alacsonyabb erdő-
sáv
1. 20—40 m széles
2. 40 m-nél szélesebb

321 4 m-nél magasabb, keskeny*
erdősáv 20 m-ig terjedő
szélességgel

322 4 m-nél magasabb erdősáv*
1. 20—40 m széles
2. 40 m-nél szélesebb

324/1 Sűrű fasor*

324/2 Ritka fasor*

324/3 Keskeny bokorsáv és
élősvény

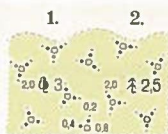

Sorszám

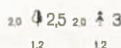
A jel neve

A jel rajza és rövidítése

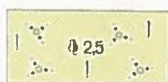
- 325 Bozót (cserjés) 1. lomblevelű *
2. tűlevelű

- 326 A bozót átlagos magassága *
méterben, félméteres pontossággal

- 327 Tüskés bozót *

- 330 Erdőátvágás (nyiladék) *
méteres pontosságú
szélességi adattal

- 332 Árkokkal határolt erdőátvágás *
1. mindkét oldalon
2. egyik oldalon

- 333 Sövénykerítéssel határolt erdőátvágás

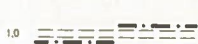
- 334 Híradóvezeték az erdőátvágás közepén, vagy szélén

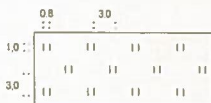
- 335 Út az erdőátvágásban *

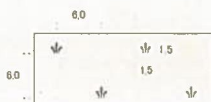
- 336 Erdőátvágás határábrázolással

- 339 Rét

- 341 Sás és nád

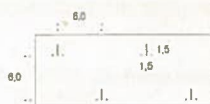

Sorszám

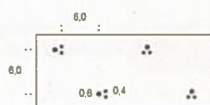
A jel neve

A jel rajza és rövidítése

342 Mohás növényzet

344 Törpecserjék (áfonya, vad-rózsa, kecskerágó stb.)

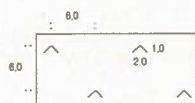
348 Veteményeskert egyes* fákkal

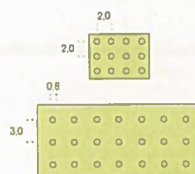
349 Melegágyak*

350 Legelő

351 Gyümölcsös*

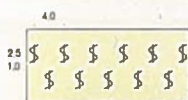

352 Bogyós gyümölcsös (ribizli, málna, egres stb.)

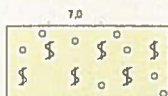

Sorszám	A jel neve	A jel rajza és rövidítése

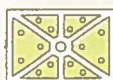
354 Szőlő

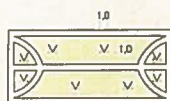
355 Szőlő gyümölcsfákkal*

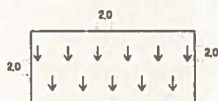
356 Park*

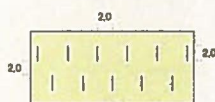
357 Pázsít

359 Rizs*

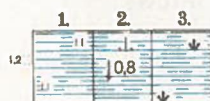
361 Komló

365 Járhatatlan mocsár*
növényzet: 1. fű
2. moha
3. sás és nád

366 Nehezen járható mocsár*
mélységadattal
növényzet: 1. fű
2. moha
3. sás és nád

Sorszám

A jel neve

A jel rajza és rövidítése

367

Járható mocsár.*
 növényzet: 1. fű
 2. moha
 3. sás és nád

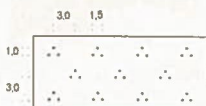
368

Méretarányban ki nem *
 fejezhető vizenyős terület
 fűvel, mohával és náddal

369

Zsombékos terület *

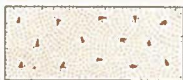
372

Köves terület

373

Homokos, köves terület

375

Homokos terület *

376

Vizzel borított *
 szikes terület

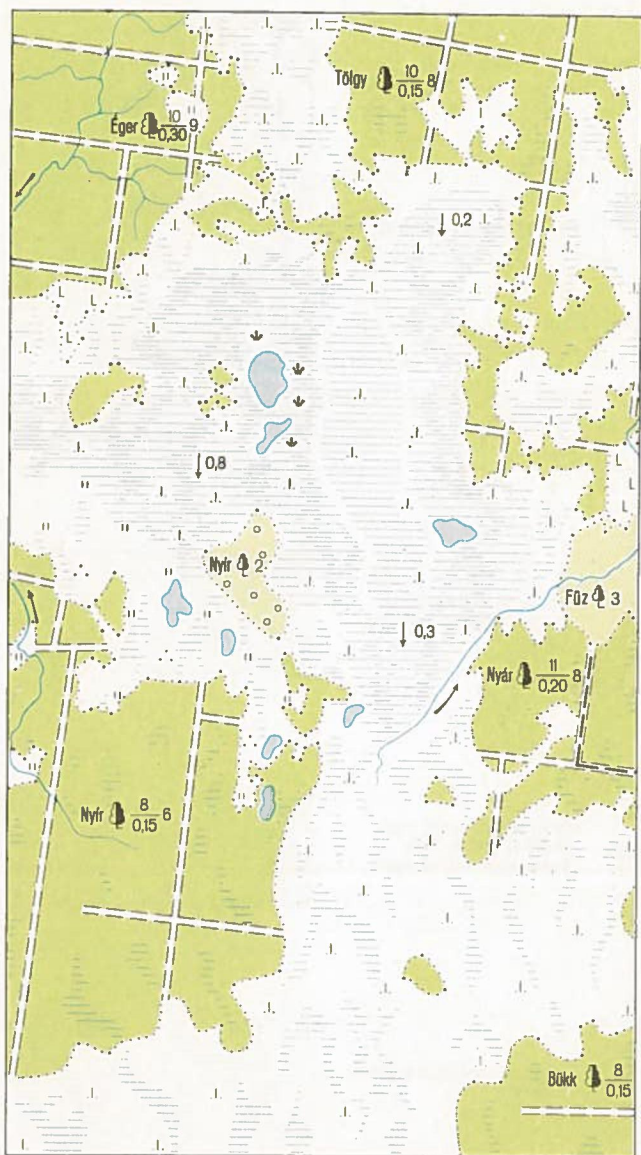

377

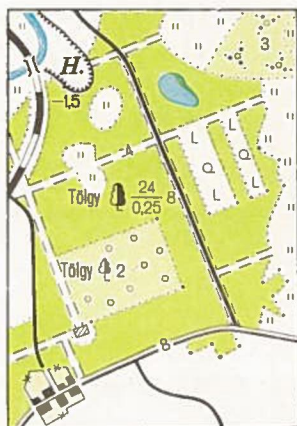
Vizenyős szikes terület *

379 Mocsaras és vizenyős területek

380 Erdő egyéb térképjelekkel

381 Fokozatos átmenet szál-
erdőből fiatal sarjerdőbe382 Fokozatos átmenet szál-
erdőből ritkaerdőbe,
bozótba és bokros rétre386 Ritkaerdő mohás, mocsaras
területen

Sorszám

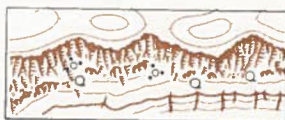
A jel neve

A jel rajza és rövidítése

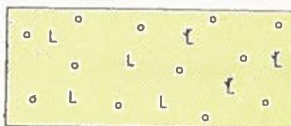
387 Ritkaerdő köves területen

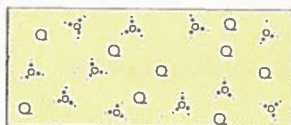
388 Ritkaerdő és bokor sziklás oldalakon

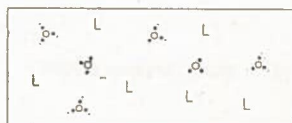
390 Flatai sarjerdő kivágott és kiégett területen

391 Ritkaerdő bozóttal

392 Kivágott erdő bokrokkal

Sorszám

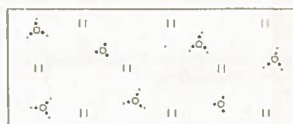
A jel neve

A jel rajza és rövidítése

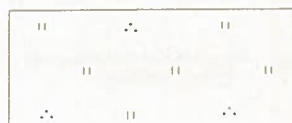
399 Vízenyős, zsombékos rét

400 Bokros rét

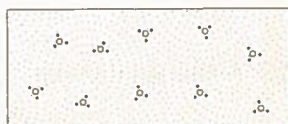
401 Zsombékos rét

402 Bozót (cserje) náddal

404 Bokros, homokos terület

A MEGÍRÁSOK ÍRÁSMINTÁI

Városok megírása

408	H24N	BUDA	6.4	Országok fővárosa és 500 000-nél több lakosú város.
409	T16N	BUDAPES	4.3	Második név és a keretben szereplő megírás, ha a település nagyobbik része a csatlakozó lapra esik.
410	H20N	DEBRE	5.2	100 000—500 000 lakosú város.
411	T12N	DEBRECEN	3.2	Második név és a keretben szereplő megírás, ha a település nagyobbik része a csatlakozó lapra esik.
412	H16N	MISKOL	4.3	Megyeszékhely és 50 000—100 000 lakosú város. A megyeszékhelyet akkor illeti ez az írás, ha lakosainak száma kevesebb, mint 50 000. Ha azonban 100 000-nél több, akkor a megírás jelzése H20N.
413	T10N	MISKOLC	2.7	Második név és a keretben szereplő megírás, ha a település nagyobbik része a csatlakozó lapra esik.
414	AG16N	BAJA	4.2	Járasszékhely és 20 000—50 000 lakosú város. A járásszékhelyet akkor is ez az írás illeti, ha falusi jellegű település vagy ha 20 000-nél kevesebb lakosú város.
415	T10N	BAJA	2.7	Második név és a keretben szereplő megírás, ha a település nagyobbik része a csatlakozó lapra esik.

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok a megírások betűfajtáját és nagyságát jelölik.

A nevek melletti számok az írás nagyságát jelentik mm-ben.

416	AG12N	SALGÓTARJÁN	3.1	10 000—20 000 lakosú város.
417	T8N	SALGÓTARJÁN	2.3	Második név és a keretben szereplő megírás, ha a település nagyobbik része a csatlakozó lapra esik.
418	AG10N	KOMLÓ	2.7	10 000-nél kevesebb lakosú város.
419	T6N	KOMLÓ	1.7	Második név és a keretben szereplő megírás, ha a település nagyobbik része a csatlakozó lapra esik.

Városi jellegű, munkás-, üdülő- és villaszerű települések megírása

	FT12N	TOKOD	3.2	Városi jellegű, munkás-, üdülő- és villaszerű település. (Az írás nagyságát a település nagysága és jelentősége szabja meg).
420	FT10N	AJKA	2.8	
	FT8N	GÁNT	2.2	

Falusi jellegű települések megírása

421	FT12	Gyüre	2.3	200-nál több házzal.
422	T10	Gyüre	1.7	Második név és a keretben szereplő megírás.
423	FT10	Geresd	1.9	100—200 házzal.
424	T8	Geresd	1.5	Második név és a keretben szereplő megírás.
425	FT9	Budafa	1.7	20—100 házzal.
426	T7	Budafa	1.3	Második név és a keretben szereplő megírás.

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok a megírások betűfajtaját és nagyságát jelölik.

A nevek melletti számok az írás nagyságát jelentik mm-ben.

427	FT7	Kisbózsva	1.3	20-nál kevesebb házzal.
428	T7	Kisbózsva	1.3	Második név és a keretben szereplő megírás.
429	dH8	Bábonny	1.6	Egyedülálló ház, major, tanya, telep, pusztá, termelőszövetkezet stb.
430	dH6	(Irma-mjr.)	1.2	Esetleges második név.
431	dH8	V.á., Tgy., Fű.	1.6	Magyarázó megírások: gyárak, üzemek, mal-mok, vasútállomások stb. és kutak, források neve vagy rövidítése.
432	H8	Dózsa áll. gazd.	1.6	20 házon felüli
433	H7	Kincsem-psz.	1.4	20 házon aluli
434	H6	Haladás-áll. gazd.	1.2	Egyedülálló állami gazdaság.
435	sH7	(Juh.)	1.3	Termelési ág, amivel az állami gazdaság foglalkozik. Az sH6 nagyságot abban az esetben használjuk, ha az áll. gazd. megírásának jelzése H7, vagy H6. Amennyiben egy termelőszövetkezet termelési ágát írjuk meg, a betűfajta és nagyság dH6.
436	T7	Ötk., Gá., Art.	1.3	Település közigazgatási rangja (községi, járási stb. tanács), gépállomás, helységnév alatt az ar-tézi kút megírása.
	FT7	Jt.	1.3	

állami gazdaságok, me-zőgazdasági üzemek, áll. erdőgazdaságok, áll. ma-jorok, áll. puszták stb.

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok a megírások betűfajtaját és nagyságát jelölik.

A nevek melletti számok az írás nagyságát jelentik mm-ben.

Állóvizek megírása

V28N **BALA** 6.8

fK20N **VELE** 5.0

fK12N **F Ü Z F** 3.2   Tavak, öblök, nagyki-
terjedésű mocsarak.

fK6N **K I S B A L A T** 1.6

V9 **H a l a s t a v** 1.4

V8 **F e r t é s** 1.1

437

sD24N   A megírás kézzel rajzo-
landó meg 6,3 mm nagy-
ságban.

sD16N **VELENCE** 4.4

sD10N **F Ü Z F Ő I Ő.** 2.7   Második név és a keret-
ben szereplő megírás.

sD6N **K I S B A L A T O N** 1.7

sD8 **H a l a s t a v a k** 1.4

sD8 **F e r t é s** 1.4

Folyóvizek megírása

D14N **TISZA** 3.7

D12N **TISZA** 3.2   Hajózható folyók és csa-
tornák.

D10N **TISZA** 2.7

438

sD12N **TISZA** 3.2

sD10N **TISZA** 2.7   Második név és a keret-
ben szereplő megírás.

sD8N **TISZA** 2.2

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok
a megírások betűfajtáját és nagyságát jelölik.

A nevek melletti számok az írás nagyságát
jelentik mm-ben.

Az írás nagyságát a tárgyak nagysága és je-
lentősége szerint választjuk meg.

	D12	<i>Szamos</i>	2.3	
	D10	<i>Szamos</i>	1.8	Tutajozható folyók és csatornák.
	D8	<i>Szamos</i>	1.6	
439	sD10	<i>Szamos</i>	1.8	
	sD8	<i>Szamos</i>	1.4	Második név és a keretben szereplő megírás.
	sD6	<i>Szamos</i>	1.0	
	dH10	<i>Órjeg</i>	1.8	Folyók, patakok, kis tavak, mocsarak, vízváltak, erek, vizes árkok, medrek, időszakonként változó terepjelleg magyarázata.
	dH8	<i>Órjeg</i>	1.6	
440	sD8	<i>Órjeg, ld. vizenyős</i>	1.4	Második név és a keretben szereplő megírás.
	sD6	<i>Órjeg, ldönkint vizenyős</i>	1.0	

Növény- és talajtakarók megírása

	sG20N	H O R T O	5.7	
	sG16N	S Á R R É T	4.2	Szigetek, félszigetek, földnyelvek, fokok, szirtek, homokpadok, zátonyok, alföldek, pusztaságok, szikések, erdőségek, különböző terület- és tájnevek.
	sG12N	S Z I G E T K Ö	3.0	Minden esetben nyitott írás; a ritkítás mérvét a szedési kéziratban meg kell adni.
441	sG10N	N A G Y E R D	2.7	
	sG9N	V A J D A S Z I G	2.4	Második név és a keretben szereplő megírás jelzése is sGN.
	sG8N	H O M O K P U S Z T	2.2	

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok a megírások betűfajtáját és nagyságát jelölik.

A nevek melletti számok az írás nagyságát jelentik mm-ben.

Az írás nagyságát a tárgyak nagysága és jelentősége szerint választjuk meg.

Domborzat megírása

D20N **MÁTRA** 5,4

D16N **GEREC** 4,3

D14N **HEGYH** 3,7

D12N **BUDAI HG.** 3,2

D10N **PILIS** 2,7

D8N **MEDVES** 2,2

D8 *Gellért-h. Kékes* 1,6

Hegységek, hegység-
szek, hegyhátak, hegyek,
csúcsok, sziklák, völgyek,
dombok, halmok, száraz
árkok neve.

442

sD16N **MÁTRA** 4,4

sD14N **GERECSE** 3,7

sD12N **HEGYHÁT** 3,2

sD10N **BUDAIHEGY** 2,7

Második név és a keret-
ben szereplő megírás.

sD8N **PILIS** 2,2

sD6N **MEDVES** 1,7

sD6 *Gellért-h. Kékes* 1,0

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok a megírások betűfajtáját és nagyságát jelölik.

A nevek melletti számok az írás nagyságát jelentik mm-ben.

Az írás nagyságát a tárgyak nagysága és jelentősége szerint választjuk meg.

Egyéb megírások

443	ksR7N	A B M	1.8	Útburkolat anyaga.
444	T7	125	1.8	Lakóházak száma.
445	sD8	17	2.2	Kilométerkövek, kilométertáblák, határkövek számozása.
446	ksR7	173.0	1.8	Magassági és mélységi pont.
447	ksR7	8(12)	4 1.8	Utak, nyiladékok szélessége.
448	ksR7	5 120	1.8	Kompok teherbírása, vízesések, fiatal erdők és bokrosok magassága, szintvonalak és izobátok értékszáma, töltések, gátak, dombok viszonylagos magassága, gödrök, szakadékok, árkok, mocsarak viszonylagos mélysége.
449	ksR7	0.2 170	1.8	Folyók folyási sebessége, a meder szélessége és mélysége.
450	ksR7	$\frac{120}{5}$ $\frac{0.70}{K}$	1.8	Hidak hossza és teherbírása, gázlók mélysége és fenékminősége, erdők famagassága és vastagsága.
451	sG7	Tölgy, Luc	1.3	Fanemek.
	T10N	VÉDETT TERÜ	2.7	
	T8N	VÉDETT TERÜL	2.3	Védett terület.
452	T6N	VÉDETT TERÜLET	1.7	Az írás nagyságát a terület nagysága és jelentősége szerint választjuk meg.
	T5N	VÉDETT TERÜLET	1.3	

Megjegyzés: A második oszlopban szereplő betűk és számok a megírások betűfajtaját és nagyságát jelölik.
A nevek melletti számok az írás nagyságát jelentik mm-ben.

A TÉRKÉPEKEN ALKALMAZOTT RÖVIDÍTÉSEK BETŰRENDES JEGYZÉKE

A

A. Agyag
A.- Alsó-
A. Aszfalt
A. Ausztria
abl. Ablak
Agl. Alagút
Ak., -ak. Akna
Art. Artézi kút
-á. Árok
All. Allami
Ásv. Ásványvíz
(át.) Állattenyésztés
Átk. Átkelőhely

B

B.- Balaton
B. Beton
-b. Bérc
Bg., -bg. Barlang
Bi. Bitumen
Bny., -bny. Bánya
(bt.) Baromfitenyésztés

C

-cs. Csúcs
Cs. Csűr
-csat. Csatorna
Csh. Csőszház
Csill. Csillagászati
Cskny. Csőszkunyhó
Csókő. Csónakkikötő
Csó. Csónak
Csr., -csr. Csárda
CSSZ. Csehszlovákia

D

D Dél, déli
-d. Domb
D.- Duna-
DK Délkelet, délkeleti
Dny Délnyugat,
délnyugati
Dő. Dűlő
(dt.) Dohánytermesztés

E

E. Erdő
Ee. Ejtőernyős-torony
Egazd. Erdőgazdaság
Egy. Egyetem
Eh. Erdőhivatal
El., -el. Erdészlak
Emű. Erőmű

Eml., -eml. Emlékmű
É Észak, északi
ÉK Északkelet, ÉK-i
ÉNy Északnyugat,
ÉNy-i

F

F.- Felső-
F. Földalatti vasút
FD. Föld
FDK. Földek
F., -f. Forrás
Fg. Földgáz
Fh.- Fehér-
Fi. Figyelőtorony
Fk.- Fekete-
Földr. Földrajzi
FSZ. Fél-sziget
Fúr. Fúróluk
Fű., -fű. Fűrésztelep

G

G. Gáz
(gab.) Gabonafélék
Gazd., -gazd. Gazdaság, -i
Gá. Gépállomás
Gátő. Gátórház
gb. Gomb
Gimn. Gimnázium
Gl. Gázló
Gy., -gy. Gyár
Gyal. Gyalogsági
(gynt.) Gyógynövény-
termesztés
GYTÉR. Gyakorlótér

H

H. Homok
H. Homokos
-h. Hegy
Halt. Haltenyésztő,
haltenyésztés
Hang. Hangár
Hatő. Határőrház
Há. Házállomás
HÉV. Helyiérdekű villa-
mosított vasút
HG. Hegység
Híz. Hízlalda
(hiz.) Sertéshízalás
Hl. Harangláb
-hlm. Halom

Honv. Honvéd
Hop. Határosszlop
Horv. Horvát-
Hó., -hó Hágó
HP. Háromszögelési
 pont
-hs. Havas

I

I. Iszap
Id. Időszakos, időn-
 ként
Int. Intézet
(ip.) Ipari növények
Isk. Iskola
Ist. Istálló

J

Járv. Járványkórház
J., j. Járás
jjv. Járási jogú város
Jt. Járási tanács
JUG. Jugoszlávia
Juh. Juhakol
(juh.) Juhászat

K

K Kelet, -i
K.- Kis-
K. Köves, kavics
K. Kő-, kőfejtő,
 kavics
(kap.) Kapásnövények
Kar. Karám
Kat. Katonai
-káp. Kápolna
Kcs., -kcs. Kocsma
Kd. Kender
Ke. Keramit
Kes. Keserű
Kh. Kultúrház
Ki. Kis kockakő
Kül. Kilátó
K., -k. Kút
Kk. Nagy kockakő
Kkt. Közös községi
 tanács
Kny., -kny. Kunyhó
Ko. Komp
Kol., -kol. Kolostor
Kórh. Kórház
Kő. Kockakő
Közp. Központ
Kő. Kikötő
Kp.- Közép-
Ks., -ks. Kastély

Kss. Keserűsós
-kszt. Kereszt
kszt Kereszt (templom)
Kik. Közös tanácsú
 község

L

L. Ladik
Lakt. Laktanya
LESZ. Leszállóhely
Lov. Lovassági
 (ló.) Lótenyésztés
Löv. Lövéde, lőter
Lszr. Lőszer

M

M. Makadám
M. Malom
Mar.- Maros
Mest. Mesterséges
Mé. Mészégető
Méh. Méhészet
Mgazd. Mezőgazdasági
Mgt. Magtár
Mgy.- Magyar-
 MGYO. Magyarország
Mh., -mh. Menedékház
Mhó. Meddőhányó
 (bányagorc)
-mjr. Major
mjv. Megyei jogú város
M., m. Megye
Mszl. Mezei szállás
(mt.) Marhatenyésztés
Mt. Megyei tanács
Mu. Murva
Munk. Munkás
Műsz. Műszaki

N

N.- Nagy-
Naf. Nafta
Ném.- Német-
NK. Népköztársaság
(nt.) Növénytermesztés
-ny. Nyereg
Ny Nyugat, -i

O

O. Olaj
O., ORSZ. Ország
-ób. Öböl
Ötk. Önálló tanácsú
 község
Ő. Őrház, erdőőrház

P

-*p.* Patak
Ph. Postahivatal
-psz. Pusztá
Pth. Posta- és
távíróhivatal
Pu. Pályaúdvár

R

R. Rom
Rá. Repülőállomás
Rád. Rádióállomás
REPTÉR. Repülőtér
Rkt. Raktár
ROM. Románia
Ró. Rakodó

S

S. Sír, hősi sír
S. Süppedő
Sa. Salak
Sau. Savanyú
Sí. Siló
Sp., -sp. Sportpálya
(st.) Sertésenyésztés
St. Stadion
Sus. Síugróánc
Sz. Szilárd
-sz. Szoros
Szan., -szan. Szanatórium
Szeszf. Szeszfőző
SZ., SZIG. Sziget
Sziv. Szivattyú
-szl. Szállás
Szó., -szó. Szálló
Szöv. Szövetkezet
Szl. Szent
SZU. Szovjetunió

T

T. Terméskő
T.- Tisza-
-t. Tető
Tart. Tartály
Tesh. Tanácsház
(tch.) Tehenészet
Ter. Textil
Té. Tégláégető
Tgy. Téglagyár
Th. Távíróhivatal
Tkő. Télikikötő
-tny. Tanya
Tő. Tőzegfejtő

-tp. Telep
-ír. Táró
Trh. Transzformátorház
Trtp. Transzformátor-
telep
-tsz. Termelőszövetkezet
Tl. Terménytároló
Tud. Tudományos
Tuh. Turistabáz
Tüz. Tűzvédelem
Tv. Téglavető

U

U. Uszoda
Ütő. Ütőrház
Üa. Üzemanyagraktár
Üd., -üd. Üdülő
Üh. Üvegház
Ü., -ü. Üzem

V

V. Víz, víztartály
(ciszterna)
V.á. Vasútállomás
Vb. Vasbeton
Ve. Vízesés
Vfő. Vendégfogadó
Vg. Vizesgödör
Vgh. Vágóhid
Vh. Vadászház
Viz. Víznyos
Vizl. Vízlépcső
Vizm. Vízmérce
V.k. Vasúti kiterő
Vkny. Vadászkunyhó
Vl. Vadászlak
V.m. Vasúti megálló
Vmá. Vízmérő állomás
V.m.k. Vasúti megálló
kiterővel
V.m.r. Vasúti megálló
rakodóval
V.r. Vasúti rakodó
Vt. Víztorony
V.t.m. Vasúti táblás
megálló
Vtp. Villanytelep
-v., -vgy. Völgy
V., -v. Vállalat

Z

Z. Zuhatag
Zó. Zúgó
Zs. Zsilip

ÁLTALÁNOS MAGYARÁZAT A JELKULCS JELEIHEZ

A jelkulcsban előforduló jelek lehetnek:

1. alaprajzszerint ábrázoltak,
2. meghatározott alakú és nagyságú jelek,
3. magyarázó jelek.

1. Alaprajzszerint ábrázoljuk az olyan tereptárgyakat, amelyek:

a) 1 : 10 000 méretarányban mérethelyesen ábrázolhatók,

b) meghaladják a jelnek a jelkulcsban megadott méretét.

2. Meghatározott alakú és nagyságú jellel ábrázoljuk az olyan tereptárgyakat, amelyek:

a) 1 : 10 000 méretarányban mérethelyesen nem ábrázolhatók ;

b) mérethelyes ábrázolása a jelkulcsban megengedett legkisebb méretnél kisebb lenne.

A meghatározott alakú és méretű jelek az ábrázolt tereptárgyak valóságos alaprajzát, illetve méretét, kiterjedését nem tükrözik vissza. Ezek pontos helyét az alábbi szabályok szerint kell a térképen feltüntetni, illetve megkeresni:

a) körrel, négyzettel vagy más szabályos idommal ábrázolt jeleknél a tereptárgy helyének közepét a jel geometriai (alaki) középpontja jelzi ;

b) a széles alapú jeleknél (egyedülálló sziklák, kőből készült szélmalomok) a jel alapjának közepe jelzi a tereptárgy helyének közepét ;

c) olyan jeleknél, amelyek árnyékvonallal vannak ábrázolva, a tereptárgy helyének közepét a jel függőleges tengelyvonalának és az erre merőleges árnyékvonalnak metszéspontja adja. Ezeket a jeleket általában észak-déli irányban kell rajzolni. E szabály alóli kivételek a jelek magyarázatánál találhatók ;

d) az olyan jeleknél, amelyek több összevont idomból állanak (toronyszerű berendezések és építmények, kápolnák, gémeskutak stb.), az alsó idom mértani közepe jelenti a tárgy valóságos helyét ;

e) hosszú, egy vagy több vonallal ábrázolt meghatározott alakú és méretű jeleknél (vasutak, utak, árkok stb.) a tereptárgy természetbeni tengelyvonalának (középvonalának) helyét a jel tengelyvonala (középvonala) adja ;

f) előfordul, hogy több tereptárgy van a természetben egymás mellett és azok az előírt jelkulcsi méretekkel (térközökkel) helyükön nem ábrázolhatók. Ilyen esetben a jelek mérete egyharmaddal csökkenthető. Ha a tereptárgyak közelsége miatt a jelek még így is fednék egymást, akkor a magasabbrendű tereptárgy jelét teljes egészében, az alacsonyabbrendűt pedig helyzeti eltolás nélkül 0,3 milliméteres térköz betartásával csak a magasabbrendű tereptárgy jeléig rajzoljuk ki. A fedés olyan nagymérvű is lehet, hogy a fentiek szerinti ábrázolás értelemzavaró lenne. Ilyenkor az alacsonyabbrendű tereptárgy jele a világos ábrázolhatóság mértékéig helyzetileg eltolható ;

g) koordinátákkal meghatározott alappontokat mindig a helyükön ábrázoljuk. Közlekedési utak, épületek és más állandó jellegű tereptárgyak jelei az előbbi jelek miatt helyzetileg eltolhatók.

3. Magyarázó jelek azok, amelyek a jelek kiemelésére, illetve kiegészítésére szolgálnak. Ilyenek: a vizek folyásirányának nyilai, jellegfák, hidak teherbíróképessége, fák magassági és vastagsági adatai stb.

A felmérési szelvényen a vizeket, illetve azok szelvényvonalait zöld színnel rajzoljuk ki, a kiadási térképeken ezeket kék színnel nyomjuk. A raszteres felülnyomású felületeket (két vonallal ábrázolt vizek, tavak stb.) a litográfia számára a színoleátán kell előírni.

Az erdőt (szálerdő, sarjerdő, erdőültetvény, faiskola, bozótos stb.) és gyümölcsöst a felmérési szelvényen nem színezzük. A felülnyomás mikéntjére (telezöld vagy raszter) színoleátán adjuk meg az előírást.

RÉSZLETES MAGYARÁZAT A JELKULCS JELEIHEZ

I. Épületek és települések

Általában minden állandójellegű épületet és építményt ábrázolunk. Sűrű beépítettség esetén kisebb épületek (főleg nem lakó vagy nem tűzálló épületek) elhagyhatók.

A 40 négyzetméter alapterületnél nagyobb épületeket mérethelyesen, alaprajzban ábrázoljuk. A 2 méternél kisebb ki- és beugrások elhagyhatók, illetve oly módon generalizálhatók, hogy az épület alaprajzának jellege megmaradjon.

A 40 négyzetméternél kisebb alapterületű épületeket a jelkulcsban megadott legkisebb épület jelével (0,5×0,8 mm) rajzoljuk ki.

Az épületek ábrázolásánál csak tűzálló vagy nem tűzálló épület megkülönböztetést alkalmazunk, függetlenül attól, hogy az lakó-, vagy gazdasági épület (lásd: 1. és 2. sz. jel).

Külsőségben lévő jelentősebb egyedül álló, nem lakóépületeket magyarázó megírással látjuk el.

A középületeket (tanácsháza, pályaudvar, tanintézet, kultúrház, kórház, színház stb.) magyarázó megírással is kiemeljük. Ha a megírás fontos részleteket takar, úgy az elhagyható.

Az építés alatt álló épületeket — amennyiben a falak már állnak és befejezésük valószínű — kész épületnek minősítjük, és így ábrázoljuk.

Ha zárt településen kívül az épületek — kivéve a pincesorokat — 10 méternél közelebb állnak a talajutak tengelyéhez, és egymáshoz közel, rendezetten épültek, tehát utca jellegűek, ezen a szakaszon a talajutat utcának ábrázoljuk. A legkisebb rajzi szélesség 0,5 mm. Ha az út (utca) ennél a valóságban szélesebb, mérethelyesen ábrázoljuk.

Egy vonallal ábrázolt talajutakkal a közelálló épületeket nem rajzoljuk össze. Köztük mindig 0,2 milliméteres térközöt kell hagyni.

Két vonallal ábrázolt utak és vasutak közvetlen közelében lévő épületeket az út, illetve vasút jelével — térköz nélkül — összerajzoljuk.

Településen belül az utcákat általában mérethelyesen ábrázoljuk. Az 5 méternél keskenyebbeket azonban 0,5 mm szélességben kell rajzolni.

A települések neve alatt (városok kivételével) a lakóházak számát — amennyiben háromnál több — fel kell tüntetni. A középületek (tanácsház, kultúrház, posta, iskola, irodahelyiségek stb.) lakóháznak számítanak. Településen belül, ha az épületek közötti térköz 2 méternél kisebb, azokat összevonva, rajzi térköz nélkül ábrázoljuk.

Településeken belül csak a kiterjedésénél (nagyobb park, kastély, gépállomás, temető stb.), vagy anyagánál fogva jelentősebb (kő, beton, tégl, vas) kerítéseket ábrázoljuk. Különben a településeken belül lévő tömbhatárokat 0,1 milliméteres vonallal rajzoljuk ki. Tömbökön belül az egyes kertek elválasztó kerítéseit nem tüntetjük fel.

A település külső peremén lévő kerítéseket ábrázoljuk. Ha ezek különböző anyagúak, akkor az uralgó kerítés jelével rajzoljuk ki. Településen kívül csak a 0,5 méternél magasabb állandó jellegű kerítést ábrázoljuk. Ha a településen kívül lévő tanyák, vagy épületek nincsenek kerítéssel körülvéve, úgy a tanya-terület elhatárolását 0,1 milliméteres vonallal rajzoljuk ki.

Településeken belül és azok szélén lévő fás területek faállományát — kivéve az erdőket, parkokat és gyümölcsösöket — a természetnek megfelelő sűrűségben, a jelleg visszaadásával kell ábrázolni a 70. sz. jellel.

- 6 A történelmi jelentőségű romokat R. betűvel megírjuk. A jelentősebbeket nevük megírásával is kiemeljük.
- 7—8 Csak azokat az átjárókat ábrázoljuk, amelyek a háztömbökön belül a közlekedést megrövidítik. Ez főleg nagyobb településekben fordul elő. Ha az átjáró rész 5 méternél keskenyebb 0,5 milliméterre, ha nagyobb mérethelyesen rajzoljuk.
- 13 Villajellegű települések belterületén lévő sűrű fafedettséget zöld raszter felülnyomással ábrázoljuk. A ritka fafedettséget raszteres felülnyomás nélkül, a fa jelölésére szolgáló kis körökkel (70. jel) ábrázoljuk.

II. Ipartelepek és tereptárgyak

- 21 Ezzel a jellel ábrázoljuk a nem üzemi rendeltetésű egyéb magasépítésű kéményeket is (például a kórház, laktanya, fürdő stb. fűtés berendezéséhez tartozó kéményeket). A kémény jelét a gyárépület tömbjében a helyén ábrázoljuk. Több kémény esetén, ha valamennyi még az „Általános magyarázat a jelkulcs jeleihez” fejezet 2. f. pontja szerint sem ábrázolható, a jelentéktelenebbek elhagyhatók.
- 22 Ezzel a jellel ábrázoljuk a gépierővel berendezett, kívülről is annak látszó, kémény nélküli üzemeket. Az üzem egyezményes jelét annak az épületnek a helyén tüntetjük fel, amelyben az üzem gépi meghajtása van.
Az a) jelet az alaprajznak megfelelően elfordítva tüntetjük fel.
- 25—28 Ezekkel a jelekkel ábrázoljuk a földalatti bányateret (függőakna, lejtakna, táró, altáró, szellőzőakna stb.) felszíni bejáratait. Az egyezményes jelet mindig a bánya bejárati helyén az aknaszájnál tüntetjük fel. Amennyiben a bejáró fölött jelentősebb épület van és annak alaprajzi mérete meghaladja az egyezményes jel méretét, úgy a jelet az épület alaprajzával egészítjük.
Az akna nevét és a kitermelt anyagot megírjuk.
- 29 A 0,5 méternél mélyebb külszíni fejtéseket ábrázoljuk. A kitermelt anyagot feltüntetjük és a relatív mélységet a legmélyebb pontra vonatkoztatva megírjuk. A mérés helyét ponttal jelöljük meg.
Bányák, gödrök, bevágások, töltések és mesterséges halmok oldalait 5 méteres relatív magasságkülönbségig ékcsíkozással ábrázoljuk. 5 méteren felül a rézsűszerű oldalakat ékcsíkokkal, a szakadékos oldalakat trapézalakú csíkokkal, a falszerű oldalakat pedig téglalap alakú csíkokkal rajzoljuk ki. 10 méternél nagyobb lejtő-alapú oldalakat ékcsíkokkal és a lejtés irányában a lejtőalap széléig rajzolt 0.1 milliméteres vonalakkal ábrázoljuk. Az oldalakon lévő jelentősebb lépcsőzetes művelést (töltések padkáit) feltüntetjük.

- 30 A kitermelés anyagát nem írjuk meg. A felhagyott külszíni fejtés területét pontsorral körül kell határolni.
- 32/1 A tőzgejtés szegélyvonalát magával a jellel fejezzük ki, oldalait ékcsíkkal nem tüntetjük fel.
- 32/3 A jól tájékoztató földbevált pincéket és pince-sorokat, valamint a jelentősebb óvóhelyeket ábrázoljuk ezzel a jellel.
- 39 A benzinkutakat településen belül nem ábrázoljuk, településen kívül az územen kívülieket is feltüntetjük.
- 42 A transzformátor-telepeket mérethelyesen ábrázoljuk és Trtp. rövidítéssel megírjuk. Az oszlopokon álló jelentéktelenebb transzformátorokat nem ábrázoljuk.
- 45 Távbeszélőhivatalnak minősítjük az olyan posta-hivatalokat, amelyek távbeszélő berendezése több mellékállomás kapcsolására alkalmas. A jelet nem az épület mellett, hanem a helységnév alatt tüntetjük fel. A postahivatal és a postaügynökség épületét Ph., illetve Pü. rövidítéssel emeljük ki.
- 46 Távíró-, vagy szikratávíró-hivatalnak minősítjük az olyan postahivatalokat, amelyek távíró vagy szikra-távíró berendezéssel rendelkeznek és így táviratok közvetlen leadására alkalmasak. A jelet a helységnév alatt tüntetjük fel.
- 47 Csak a hivatalosan meteorológiai célokat szolgáló állomásokat ábrázoljuk.
- 52 Ha a szélmotor szélkereke hiányzik, és az építmény toronyszerű, akkor az 56/1. jellel ábrázoljuk.
- 53 Csak településen kívül ábrázoljuk.
- 54/2 Csak településen kívül és a tájékozódásra különösen alkalmasakat tüntetjük fel.
- 55/1 Csak településen kívül ábrázoljuk, számát megírjuk.
- 55/2 Csak településen kívül ábrázoljuk, számát megírjuk.
- 56/1 Ezzel a jellel ábrázoljuk a víztornyokat, kilátótor-nyokat, jelentősebb vadászlesek és egyéb torony-szerű építményeket. Rendeltetését megírjuk (víztorony = V., figyelőtorony = Fi., ejtőernyőtorony = Ee., ki-látó = Kil. stb.).
- 58 A háromszögelési kő legmagasabb pontjának abszo-lut magasságát megírjuk. Ha a kő csúcsa a terep-szintből 0,5 méternél magasabban áll ki, akkor a kő csúcsa és a terepszint közötti magasságkülönbséget zárójelben, mínusz előjellel feltüntetjük.
- 59/1 A szintvonallal ki nem fejezhető dombon, halmon lévő háromszögelési pontokat ezzel a jellel ábrázoljuk. Az abszolút magasságon kívül zárójelben mínusz elő-jellel feltüntetjük a kő legmagasabb pontja és a kör-nyező terepszint közötti magasságkülönbséget.

- 59/2 Ha a tereptárgy egyúttal háromszögelési pont is, a tereptárgy egyezményes jelét a háromszögelési pont jelével kapcsolva rajzoljuk meg.
- 60 Ha a jel a terepszinttől 0,5 méternél magasabban van elhelyezve, az abszolút magasságon kívül a relatív magasságot negatív előjellel zárójelben megírjuk. Az abszolút magasságot centiméter pontosan kell megadni.
- 61 Ezzel a jellel ábrázoljuk a háromszögelési pontoknál alacsonyabbrendű, számszerűen meghatározott, kővel állandósított pontokat (sokszögpont, VO. kő stb.).
- 62 Ezzel a jellel csak a tájékozódásra alkalmas közigazgatási és birtokhatárjeleket, valamint egyéb, kővel megjelölt pontokat ábrázoljuk. Ha a határjel dombon van, a 2. jelet alkalmazzuk.
- 63/1 Főleg a vasútállomástól távolabb lévő jelző berendezéseket ábrázoljuk. A két jel közül mindig azt alkalmazzuk, amelyik a kirajzolásnál célszerűbb.
- 64 Csak az állandójellegű, üzemszerű méhéseteket ábrázoljuk.
- 65 Csak az állandójellegű karámokat ábrázoljuk. Az alaprajz szerint ábrázolt karámoknál a kerítést a megfelelő jellel rajzoljuk ki.
- 66—67/1 Ezekkel a jelekkel csak a messziről (több kilométerről) látható egyedülálló fákat ábrázoljuk. Ezeket a jeleket fasorban és erdőben is alkalmazzuk a környezetükből kiemelkedő, messziről tájékoztató fák ábrázolására.
- 67/2 Ezt a jelet alkalmazzuk a történelmi emlékü, vagy különleges jellel (szentkép) ellátott fáknak az ábrázolására, ha azok különösen jól tájékoztatnak.
- 68 A messziről jól tájékoztató facsoportokat, valamint a 4 négyzetmilliméternél kisebb területű, de jellegzetes vagy magasnövésű fákból álló kis erdőket ábrázoljuk ezzel a jellel. A kevésbé tájékoztató facsoportokat és a 4 négyzetmilliméternél kisebb erdőket a 311. jellel ábrázoljuk.
- 69/1 Ezzel a jellel az egyes bokrokat ábrázoljuk. Ha több bokor van egymás közelében, akkor a 69/2 jelet, utak, folyók, csatornák, árkok mentén lévő bokrok ábrázolásánál a 193. jel bokorjelét alkalmazzuk. Bokorsorokat a 324/3. jellel kell ábrázolni.
- 70 Ezzel a jellel ábrázoljuk a veteményeskertben, utak mentén, a terepen elszórtan lévő egyes fákat. A fafedezet jellegét a jelek megfelelő sűrűségével tüntetjük fel.
- 72 Ezzel a jellel ábrázoljuk a településen kívül lévő erdőhivatalokat és vadászlakokat is. A megfelelő rövidítést megírjuk.

- 73—74** Vallásfelekezetre való tekintet nélkül, ezzel a jellel ábrázolunk minden templomot. Amennyiben a templom mérethelyesen ábrázolható, a tornyot a helyén tüntetjük fel. A templomokban elhelyezett szintezési alappont magasságát cm pontossággal, a küszöb magasságát dm pontosan kell megírni. A relatív magasságot ezektől számítva vagy a gombra, vagy a kereszt tövére, vagy az ablak alsó szélére kell megadni.
- 75—76** Csak akkor ábrázoljuk ezzel a jellel, ha legalább 6 ember befogadására alkalmas. Ha ennél kisebb, a 86/2 jellel ábrázoljuk.
- 84—85** A jelentősebb emlékműveket nevük megírásával is kiemeljük.
- 86/1** Az egyedülálló sírokat is ezzel a jellel ábrázoljuk és a jel mellett S. megírást alkalmazunk.
- 86/2** A haranglábakat is ezzel a jellel ábrázoljuk, de Hl. megírást alkalmazunk. Ha a harangláb befogadóképessége 6 embernél nagyobb, ábrázolására a kápolna jelét (75) alkalmazzuk Hl. megírással.
- 87** A jel helyzeti fekvésének megfelelően elfordítható. Ha kerítése nincs, 0,1 milliméteres vonallal határoljuk el. Az alaprajzban ábrázolt temetőknél az épületeket és a sétautakat is ábrázoljuk. A sétautakat a 356. jelnek megfelelően rajzoljuk ki.
- 88/1—88/2** A mérethelyesen ábrázolt fás temetőknél, ha a fafedettség nem sűrű, akkor a fákat 0,8 milliméteres átmérőjű körökkel, amennyiben erdőszerű, azok nélkül, zöld felülnyomással ábrázoljuk.
- 91** Csak az állandójellegű, különálló, jól tájékoztató kőhalmazokat ábrázoljuk.
- 92/1** A 0,5 méternél mélyebb mesterséges gödröket ábrázoljuk. Az oldalak csíkozását a 29. pontban leírtak szerint végezzük. A természetes gödröket hasonló módon, de barna színnel ábrázoljuk (lásd 292. sz. ábrát).
- 92/2** Ezzel a jellel ábrázoljuk az épített silótornyokat és silóaknákat. A silógödröket a 92/1 jellel ábrázoljuk, Si. rövidítést alkalmazva.
- 93/1** A 0,5 méternél magasabb mesterséges halmokat ábrázoljuk és magasságukat dm pontossággal megírjuk. Az oldalak csíkozását a 29. pontban leírtak szerint végezzük.
- 94** A távbeszélő- (távíró-) vezetékeket a terepen folyamatosan — megszakítás nélkül — ábrázoljuk. Utak mentén a valóságnak megfelelő oldalon tüntetjük fel. Ebben az esetben azonban a vezetékek vonalát nem rajzoljuk ki folyamatosan, hanem megszakítva úgy, hogy a vezetékek iránya minden kétséget kizáróan megállapítható legyen.

Településen belül, valamint vasutak és árvízvédelmi töltések mentén a távbeszélővezetéseket nem ábrázoljuk. Az ezekben bekötő, illetve ezekből elágazó vezetéseket feltüntetjük. A vasúttól és árvédelmi töltéstől 20 méternél távolabb lévő távbeszélő vezetéseket minden esetben ábrázoljuk. A felmérési szelvény szegélyén a vezeték jelét mindig kirajzoljuk.

96 Kisfeszültségű villanyáramnak tekintjük azt, amelyik átalakítás (transzformálás) nélkül alkalmas világitásra. Belsőségben a vezetéseket nem ábrázoljuk. Terepen folyamatosan rajzoljuk ki. Utak mentén a távbeszélővezetékhez hasonlóan megszakítva ábrázoljuk.

97—98 Nagyfeszültségű villanyáram átalakítás (transzformálás) nélkül nem alkalmas háztartási felhasználásra. A vezeték tartószerkezetei magasabbak, szigetelő csigái nagyobbak, mint a kisfeszültségűeknek. Településen kívül a nagyfeszültségű vezetéket rendszerint úttól, vasúttól távolabb vezetik. Településen kívül és belül is megszakítás nélkül folyamatosan tüntetjük fel.

A nagyfeszültségű villanyvezetékek fém és beton tartószerkezeteit a helyükön ábrázoljuk.

99—102 Mind a földfeletti, mind a földalatti gáz- és olajvezetéseket csak településeken kívül ábrázoljuk.

III. Vasutak

A vasútvonalak egyenes és azokhoz törés nélkül csatlakozó ívszakaszokból állnak. Ábrázolásuk tehát ennek megfelelően történik. Amennyiben két különböző vasút (például szabványnyomtávú és keskenynyomtávú) annyira közel kerül egymáshoz, hogy a rajzi térköz feltüntetése nagy helyzeti eltolást eredményezne, úgy összevontan ábrázoljuk (lásd 143. jelkapcsolást). Ilyenkor a magasabbrendű vasút tengelye marad a helyén. A vasútvonalat a közvetlen mellette vezető kétvonalas úttal összerajzoljuk. Keskenynyomtávú vasutak nyomtávja 1,435 méternél kisebb. A szelvénykeretben megírjuk a legközelebbi vasútállomás nevét és a szelvénysegélytől való távolságát kilométerben (például Szekszárd 2 km). A megírást úgy kell elhelyezni, hogy az írás talpa az északi és déli keretben délre, a keleti és nyugati keretben keletre legyen.

Hídon áthaladó vasutakat a hidak előtt 0,2 milliméterrel megszakítjuk, hidak alatt átmenő vasutakat a hidak jelével összerajzoljuk.

Pályaudvarokat, vasútállomásokat, megállóhelyeket, kitérőket stb. rövidítéssel is megírjuk (Pu., V.á., V.m. stb.). Helységrszrinti teljes nevüket csak akkor írjuk meg, ha azt a térképről egyértelműen nem lehet megállapítani. A neveket mindig a hivatalos menetrendből kell kiírni.

Pályaudvarok, vasútállomások területének határvonalát a megfelelő kerítésjellel, kerítés hiányában 0,1 milliméteres vonallal ábrázoljuk. Többvágányú vasútállomás esetében az átmenő és szélső vágányokat helyükön ábrázoljuk, a többi vágányt a 121. jelnél megadott térköz betartásával jelöljük.

- 105 A kettős alépitményű egyvágányú vasút jelénél a vágány tengelyét a helyén ábrázoljuk és a fehér mezőből kinyúló vonalkát az alépitmény vágány nélküli oldala felé rajzoljuk. Két- vagy többvágányú vasutaknál az alépitmény szimmetria tengelyét tüntetjük fel.
- 109 Vasútvonalak töltéseit és bevágásait 0,5 méteren felül ábrázoljuk és dm pontossággal megírjuk. A töltés ékcsíkozását közvetlenül a vasútvonal jelére rajzoljuk. A kilométerkő jelét arra az oldalra rajzoljuk, ahol a kő áll és számát megírjuk.
- 110 A 10 méternél kisebb hidakat építési anyaguktól függetlenül ábrázoljuk. Vasúti hidaknál a teherbíró-képességet és a híd hosszát nem írjuk meg.
- 112 Ezt a jelet alkalmazzuk értelemszerűen valamennyi építés alatt álló vasútnál is, olyan értelemben, hogy a fekete mező helyén harántvonalkázást alkalmazunk.
- 114 Ezzel a jellel ábrázoljuk a személyszállításra berendezett keskenynyomtávú vasutakat.
- 117 A drótkötélpálya áthidalásszerű biztonsági berendezését a pálya jelének megszakítása nélkül a híd jelével ábrázoljuk.

IV. Utak

Az utakat építésük, burkolatuk és minőségük szerint csoportosítjuk. Ennek megfelelően két fő csoportot különböztetünk meg: műutakat és talajutakat. Műutaknak nevezzük a szilárd alappal rendelkező, burkolattal ellátott utakat. Minden más utat talajútnak minősítünk.

Az utak további megkülönböztetése a megfelelő jellel, illetve az utak szélességére és anyagára vonatkozó megírással történik. A műutak szélességét mindig feltüntetjük, a talajutak közül csak azokat, amelyeket két vonallal ábrázolunk.

A műutak szélességének megírásánál két méretet alkalmazunk :

- 1.) burkolatszélesség és
- 2.) korona-szélesség méretét, ami a burkolat szélességétől függetlenül az árok szélétől árok széléig tart.

Ez az adat a burkolat szélességét jelző szám után zárójelben kerül megírásra.

A kétvonalas talajutak szélességét árokszáltól árokszélig, illetve művelés-határtól művelés-határig ábrázoljuk és zárójel nélkül megírjuk.

A műutak burkolatának anyagát rövidítéssel tüntetjük fel: A. = aszfalt, B. = beton, K. = kockakő, Ke. = keramit, B. = bitumen, M. = makadám, Mu. = murva, vagy kavics.

A burkolat anyagának változását csak 500 méternél hosszabb szakaszokon tüntetjük fel, a 148. jel szerint. Az utakra vonatkozó adatokat általában a szelvény-szegély közelében, útelágazásoknál, valamint azokon a helyeken írjuk meg, ahol az út szélessége, vagy a burkolat minősége változik. Utak töltéseit és bevágásait 0,5 méteren felül ábrázoljuk, dm pontossággal megírjuk. A műutak számát a 148. jel szerint megírjuk.

Települések utcabetorkolása előtt, valamint hidakon áthaladó utaknál az út jelét 0,2 milliméterre megszakítjuk. A hidak alatt átmenő közlekedési vonalak jelét megszakítás nélkül, a hidak jelével összerajzoljuk (144. ábra).

Útmenti árkokat csak akkor ábrázoljuk, ha azok összefüggő vízlevezető rendszerhez tartoznak.

Műutaknál és fontosabb talajutaknál a keretben megírjuk a legközelebbi helység (község, város) nevét és a szelvényszegélytől való távolságát egész kilométerben, a település közepéig számítva (például: Pécs 6 km). A megírást úgy kell elhelyezni, hogy az írás talpa az északi és déli szelvénykeretben délre, a keleti és nyugati szelvénykeretben keletre legyen. Amennyiben a legközelebbi község a szelvényszegély vonalától 1 kilométernél kisebb távolságra van, a kilométert tizedes pontossággal kell megírni. Ha az út többfelé ágazik mielőtt települést érintene, akkor azt a legközelebbi községnevet írjuk meg, amely a szelvényből kivezető út mentén van. Ha ilyen út a szelvényen kívül magasabbrendű főközlekedési útba köt be, mielőtt községet érintene, akkor ennek az útnak a nevét és a bekötésnek a szelvényszegélytől számított távolságát írjuk meg (például: Budapest-szolnoki műút 5 km). Ha a műút a csatlakozó lapon talajútban folytatódik és ez az út nem vezet községbe, akkor csak a műút kiépített hosszát írjuk meg (például: műút vége 2 km). Ha azonban ez a talajút főközlekedési út, akkor azt is megadjuk, hogy hová vezet (például: Abony 9 km, műút vége 3 km).

123 Az autópályák különleges építésű, gyorsforgalmú gépkocsiutak, amelyek más utakkal egyszintben nem kereszteződnek.

124 Elsőrendű műutak. Szilárd alapon épült, nemes (beton, aszfalt, bazalt, keramit) burkolatú utak.

- 125 Másodrendű műutak. Szilárd alapon épült, nem nemes (makadám, kavics, murva stb.) burkolatú utak.
- 126 Csak a 250 méternél hosszabb, nehezen járható útszakaszokat ábrázoljuk.
- 127 Értelemszerűen hasonló módon ábrázoljuk a különböző minősítésű építés alatt álló utakat is.
- 128 Javított talajutak. Szelvényezett, de szilárd alappal nem rendelkező utak. Felületük kaviccsal, kötörmelékkel, salakkal stb. javított.
- Az 5 méteren felüli hidak hosszát és teherbíróképességét törtalakban megírjuk (199. jel). Számlálóban a hosszúságot méterben, nevezőben a teherbíróképességet tonnában adjuk meg. Településen belül csak a jelentősebb akadályokat áthidaló hidakat ábrázoljuk.
- 132 Erdei utak ábrázolására vonatkozó magyarázatot lásd a 335. pontban.
- 133 Csak az olyan gyalogutakat ábrázoljuk, amelyek állandó jellegűek.
- 136 A marhahajtóutakat mérethelyesen ábrázoljuk.
- 141 Az utak feltöltött (javított) szakaszait csak akkor ábrázoljuk, ha azok 250 méternél hosszabbak.
- 148 Út, vasút, csatorna, árok stb. melletti fasorokat aszerint, hogy azok sűrű, vagy ritka fasorok, különböző módon ábrázoljuk. Sűrű fasoroknak minősítjük azokat, melyeknél a fák átlagos távolsága az 5 métert nem haladja meg. Ábrázolásuk a 324/1. jel szerint történik. Ritka fasorokat az ennél a jelnél alkalmazott módon tüntetjük fel. Sűrű fasorok 30 méternél, ritka fasorok 100 méternél nagyobb hézagait rajzban is érzékeltetjük.

V. Határok és kerítések

A határvonalakat általában összefüggően kell ábrázolni. Olyan területen tehát, ahol a határ helyét síkrajzi vonal nem jelzi (például: erdőn, legelőn keresztül, a határ jelét töréspontok között megszakítás nélkül, összefüggően rajzoljuk ki.

Amennyiben a határ síkrajzi vonalak mellett (út, vasút, árok stb.) halad, a határ egyezményes jelét, 4—6 centiméteres térközökkel megszakítva a síkrajzi vonalnak arra az oldalára rajzoljuk, amelyiken a határ a valóságban van.

Ha a határ egybeesik a síkrajzi vonal (út, vasút, patak, csatorna) tengelyével, akkor a határ jelét váltakozva a síkrajzi vonal mindkét oldalán térközökkel megszakítva tüntetjük fel.

Két vonallal ábrázolt folyóvizeknél és tavaknál a határvonalat a partvonalon belül a kataszteri térkép szerint kell ábrázolni.

A határ éles töréseinél a határvonal jelét mindig ki kell rajzolni úgy, hogy a törésponttól mindkét irányban lehetőleg egyenlő hosszú legyen.

A szelvény keretét metsző határvonalat a szelvény keretéig kell kirajzolni és a keretben a községek nevét a határvonal két oldalán meg kell írni.

Amennyiben a községhatár egyben megye-, vagy járáshatár is, úgy mindig a magasabbrendű határvonal jelét rajzoljuk és a keretben a magasabbrendű igazgatási egység neve után (megye, járás) a község nevét is feltüntetjük.

Összefüggő határvonal a növényzethatárt helyettesítheti.

Az országhatárnál minden határjelet (kő, oszlop) ábrázolni kell a 149. sz. jel szerint; a többi határoknál csak a tájékoztató határjeleket tüntetjük fel a 62. sz. jellel.

Településen belül csak a jelentősebb, településen kívül azonban minden 0,5 méternél magasabb állandójellegű kerítést feltüntetünk. Az erre vonatkozó részletes magyarázat az I. Épületek és települések c. fejezetben található.

Utak, árkok, szakadékok, stb. mentén lévő kerítések a rajzi térköz betartásával ábrázoljuk.

Kerítések ábrázolásánál a kerítések merőleges vonalkáit településen és tömbökön belül befelé, másutt a kevésbé zsúfolt oldal felé, a kerítés egész hosszában egységesen rajzoljuk ki.

149 Az országhatár köveinek és határoszlopainak jelét mindig koordinátákból rakjuk fel és számukat megírjuk.

157 Védett területek határjelét csak akkor alkalmazzuk, ha a védett terület nincs kerítéssel körülvéve. Ellenkező esetben a megfelelő kerítésjelet rajzoljuk és a területen belül „Védett terület” megírást alkalmazunk.

164 A 0,5 méternél magasabb töltéseket ábrázoljuk, a relatív magasságukat dm pontossággal megírjuk.

A 10 méternél nagyobb lejtőalapú töltéseket ékcsíkozással és a lejtőalap széléig rajzolt 0,1 milliméteres vonalkákkal rajzoljuk. Lépcsős töltések jelentősebb padkáit az ékcsík sorok közötti térközökkel fejezzük ki. Árvízvédelmi töltéseken csak a rendszeres forgalmat lebonyolító utakat tüntetjük fel.

Vizek

165 A vizeket partvonallal és vízszegély-vonallal ábrázoljuk. A partvonal a meder és a környező terepszint elválasztó vonala. Ez a mindenkori vízállástól független. A partvonal lehet szakadékos, meredek és lankás. Az első kettőnél a partvonal határozott, tehát könnyen felismerhető; az utóbbinál elmosódott, ezért az azonosítás gondos helyszíni munkát igényel. A szakadékos partokat — ha mélységük az 1 métert meghaladja — kék, vagy barna ékcsíkozással ábrázoljuk attól függően, hogy azok a vízzel érintkeznek-e vagy sem. (173, 174.) Minden más esetben a partot összefüggő kékvonallal tüntetjük fel. Vízszegélyvonal alatt a középvízállás vízszintjének a mederrel való metszéspontját értjük. A középvízállás több évi átlagos vízállás középpontja. A középvízállás szegélyvonalát csak olyan nagyobb folyóknál (tavaknál) ábrázoljuk, ahol a partvonal és a középvízállás vonala között vízszintes vetületben legalább 10 m különbség van.

Folyók középvízállásának vonalát elvileg a vízügyi szervek bocsátják a topográfus rendelkezésére. Ha a topográfus számára ez az adat a felmérés idejére nem áll rendelkezésére, akkor a helyszínen gondos tanulmányozás és érdeklődés útján állapítsa meg a több évi átlagos vízjárást és ennek vonalát ábrázolja.

Partvontól a középvízállás vonaláig világos, a középvízállás vonalán belül pedig sötét raszter felülnyomást alkalmazunk.

Patakoknál, kisebb csatornáknál és kisebb folyóknál csak a partvonalat ábrázoljuk.

167—168 Csak az állandójellegű zátonyokat ábrázoljuk.

173 A vízzel nem érintkező szakadékos partot — ha annak mélysége az 1 métert meghaladja — barna ékcsíkozással ábrázoljuk, jelezve azt, hogy a szakadékos part és a vízvonal között fövény van. A part tövéig mért relatív mélységet dm pontossággal megírjuk.

174 A vízzel érintkező szakadékos partot — ha mélysége az 1 métert meghaladja — kék ékcsíkozással ábrázoljuk. Relatív mélységét a középvízállásra vonatkoztatva megírjuk.

A folyók szélességi és mélységi adatának mérésére, illetve megírására vonatkozó előírásokat a 181. és a 195. jel magyarázata tartalmazza. A középvízállás abszolút magasságának megírására vonatkozó részletes magyarázat a 219. pont alatt található.

175 Ezzel a jellel ábrázoljuk a mesterségesen kiképzett mederszéleket.

176 Vesszőfonással, kővel, vagy egyéb anyaggal megerősített part rézsűjét ábrázoljuk ezzel a jellel. A megerősítés kőhányással (nem falazással) történt.

177 A kő-, vagy betonburkolatú partot, akár rézsűszerű, akár falszerű, ezzel a jellel ábrázoljuk.

180 Ezzel a jellel ábrázoljuk azokat a 0,5 méternél magasabb régi töltéseket, amelyek alakjuknál fogva már természetes terepalakulat benyomását keltik. Relatív magasságukat dm pontossággal megírjuk.

181 A vízfolyásokat 3 m szélességig egy vonallal (0,1—0,3 mm), 3—5 méterig két párhuzamos, 0,5 mm térközű vonallal, 5 méteren felül mérethelyesen ábrázoljuk.

A 3 méternél szélesebb vízfolyások szélességi és mélységi adatait törtalakban megírjuk. A számlálóban a két partvonal közötti szélességet méterben adjuk meg. A nevezőben a mélységet a középvízállástól a mederfenékig dm pontossággal tüntetjük fel.

182 Ezzel a jellel tüntetjük fel és a térképen világos árnyalatú kék raszterrel nyomjuk azokat a mellékágakat és holtmedreket, amelyekben csak magas vízállás, hóolvadás és bőséges esőzés esetében van víz.

183 A folyók kiszáradó szakaszait a térképen világos, a ki nem száradókat sötétkéék raszterrel nyomjuk.

185 3—5 m széles csatornákat és vizesárkokat két egymással párhuzamos, 0,5 mm térközű vonallal, az 5 méteren felülieket mérethelyesen ábrázoljuk, kék felülnyomással.

A szélességi és mélységi adatokat kék színben, törtszámmal írjuk meg. A számlálóban a — terepszint magasságában mért — szélességet méteres pontossággal, a nevezőben a terepszinttől mért mélységet deciméteres pontossággal adjuk meg. A törtvonal végén a nevező felé mutató vonalka azt jelenti, hogy mindkét adat a partvonaltól számít. Ha a csatorna egy vagy két oldalán töltés van, akkor a töltés relatív magasságát külön tüntetjük fel.

Ugyanígy ábrázoljuk és írjuk meg azokat a csatornákat is, melyekbe csak időnkint engednek vizet és az év nagyrésztében szárazak.

Csatornák és vizesárkok meredek partjait (bevágásait) ékcsíkozással csak akkor ábrázoljuk, ha ezek kiemelkedő terepidomot vágnak át (az ékcsíkozás ez esetben fekete). Különben a csatornák és vizesárkok mélységét csak a megadott relatív adatok fejezik ki.

186 A 3 méternél keskenyebb csatornákat és árkokat egy vonallal ábrázoljuk és mélységüket — ha az 1 métert meghaladja — kék színnel megírjuk. A mélységadat a mederszelvényre vonatkozik, függetlenül attól, hogy állandóan, vagy csak időnkint van víz a csatornában.

188 A földalatti csatornák helyét a föld felszínén aknafedők jelzik. Csak a településen kívül ábrázoljuk.

189/1—2 Csak a 0,5 méternél mélyebb, jelentősebb száraz-
árkokat (határ-, lövész-, harckocsiárkok stb.) ábrázol-
juk. Relatív mélységüket dm pontossággal megírjuk.
Az 5 méternél szélesebbeket méréthelyesen ábrázoljuk.

191 Csatornák és vizesárkok mentén csak a 0,5 méternél
magasabb töltéseket ábrázoljuk. Ha a töltés közvetle-
nül a vízvonaltól van (a csatorna tartozéka), ak-
kor — a rajzi eltolás csökkentése érdekében — csak
kifelé ékcsíkozzuk. Ha a töltés a vízvonaltól 10 méterre,
vagy annál távolabb van, akkor mindkét oldal felé
ékcsíkozzuk.

A töltésnek a környező terepszinttől számított relatív
magasságát dm pontossággal megírjuk.

A töltéssel ellátott 3 méternél szélesebb csatornák és
vizesárkok szélességét — a töltéstől függetlenül — a
terepszint magasságában lévő partvonalról partvona-
lig számítjuk, mélységét pedig a partvonal szintjétől
a mederfenékig mérjük és írjuk meg. Csatornáknál
és vizesárkoknál tehát a mélységet nem a víz szintjé-
től mérjük.

Ugyanezzel a jellel ábrázoljuk azokat a töltésen vezető
öntözőcsatornákat is, amelyeknél a mederfenék az
átlagos terepszint felett van. Az ilyen csatornáknál a
töltésnek az átlagos terepszint feletti relatív magas-
ságát fekete színnel, a csatornának a töltés tetejére
vonatkoztatott mélységét, a töltés magassága után mí-
nusz előjellel, kék színnel írjuk meg. Az, hogy a me-
derfenék az átlagos terepszint felett van, a relatív
adatból tűnik ki (például $+2,6-1,4$ megírás azt
jelenti, hogy a mederfenék az átlagos terepszint felett
 $2,6-1,4 = 1,2$ méterrel magasabban van). Az ilyen
építész csatornáknál a szélességet nem tüntetjük fel.

Rizstelepek csatornahálózatának ábrázolására az alábbi
szabályok érvényesek:

- 1) a rizstelepek szélén futó csatornahálózatot az
eddig előírtak szerint kell feltüntetni, azaz a
csatornák 0,5 méternél magasabb töltéseit a 191.
jellel ábrázoljuk;
- 2) rizstelepeken belül csak a fő tápláló csatornákat
kell töltéssel ábrázolni, ha a töltés nagysága a
0,5 métert meghaladja. A többi csatornát csak
kék vonallal tüntetjük fel, töltés nélkül;
- 3) ha a csatornák 50 méternél közelebb vannak
egymáshoz, akkor összevonást alkalmazunk. Az
összevonásnál ügyeljünk arra, hogy a csatorna-
hálózat a jellegét megtartsa.

192 Fasorok ábrázolására vonatkozó magyarázatot lásd a
148. jelnél.

193 A bokrokat és bokorsorokat a valóságnak megfelelően
ábrázoljuk.

- 194 A vízelosztó berendezések nem azonosak a zsilipekkel. Ez a berendezés nem vízduzzasztás céljára készült, hanem a csatorna vizének jobbra-balra történő elosztását szabályozza. (Főleg öntöző-berendezéseknél fordul elő.) A jel csak a víz jobbra, vagy balra, vagy mindkét irányban történő kifolyását jelző árkok ábrázolásával együtt teljes.
- 195 A folyók szélességét függetlenül a vízállástól, illetve a középvízállás vonalától, partvonalától partvonalig adjuk meg. A folyók (tavak) mélységét a középvízállás szintjétől a meder legmélyebb pontjára vonatkozóan a vízügyi szervektől szerezzük be, illetve ennek hiányában a topográfus állapítja meg. Az adatokat általában 10–15 centiméteres közönként törtalakban írjuk meg.
- 196 Csak a közhasználatú gázlókat ábrázoljuk. A 3 méternél szélesebb vizeken átvezető gázlóknál törtalakban megírjuk a gázló adatait: számlálóban a víz mélységét dm pontossággal és nevezőben a mederfenék jellegét, rövidítéssel (K. = köves, H. = homokos, Sz. = szilárd és S. = süppedékes).
- 197 Csak a rendszeres személyforgalmat lebonyolító ladikátkelést ábrázoljuk.
- 198 A kompátkelést függetlenül a vontatóerőtől ezzel a jellel ábrázoljuk és Komp vagy Ko. rövidítéssel megírjuk. Teherbírását a jel felett tonnában feltüntetjük.
- 199–208 Az 5 méternél hosszabb hidak adatait tört alakban megírjuk: a számlálóban a hosszát méterben, a nevezőben a teherbíró-képességét tonnában adjuk meg. Híd hossza alatt annak kiépített részét értjük. Vasúti hidaknál ezeket az adatokat nem tüntetjük fel. A 10 méternél hosszabb hidakat — anyaguknak megfelelően — különböző jelekkel ábrázoljuk (fa, kő- és beton, vas). A pilléreket a helyükön tüntetjük fel. Sztrombolt hidak feljáróit és megmaradt hídrészeit, a valóságnak megfelelően ábrázoljuk.
- 209 A csatornahíd (aquadukt) közlekedési vonal, vagy más természeti akadály felett a víz átvezetésére szolgál. A vízvonal a hídon nem szakad meg. Méreteit nem írjuk meg.
- 210–211 A híd jelét a víz áteresztés helyére rajzoljuk. A jel vonalkázása a folyás irányába mutat. A gát építési anyagát megírjuk.
- 212 Vízalatti gát jelét akkor alkalmazzuk, ha a gát középvízállásnál is a vízszint alatt van. Építési anyagát megírjuk.
- 213 A zsilipek a vízmagasság szabályozását (felduzzasztását, valamint leeresztését) szolgáló berendezések. A nagyobb zsilipeket mérethelyesen, a kisebbeket jelkulcsi mérettel ábrázoljuk. Anyagukat rövidítéssel tüntetjük fel (B. = beton, K. = kő, F. = fa). A jel ék alakú hegyét mindig a folyás irányával szemben raj-

zoljuk. Ha a zsilip hídba van építve, akkor a zsilip oldalán a fél hídjel helyett a zsilip jelét rajzoljuk. Átereszekbe épült jelentéktelen zsilipeket nem ábrázolunk.

- 214** A parti sarkantyuk a part feltöltésére szolgálnak és a lazatalajú partot védik az alámosástól. A 10 méternél rövidebbeket 1 mm hosszúra rajzoljuk, az ennél hosszabbakat mérethelyesen ábrázoljuk.
- 218** A vízmércék a vízállás magasságának mérésére szolgálnak. A vízmérő állomásokon a víz áramlási sebességét is mérik. Rövidítésük: Víz., illetve Vmá.
- 219** Mind álló, mind folyóvizeknél megadjuk a középvízállás abszolút magasságát. Vízmércéknél, gázlóknál, hidak közelében, vízi meghajtású malmoknál és erőműveknél, duzzasztógátak előtt és után, patakok és folyók eredeténél és torkolatánál, homokzátonyoknál, éles kanyaroknál és vízeséseknél (zuhatagoknál) mindig feltüntetjük. Ha ilyenek nincsenek, akkor 10—15 centiméterenként írjuk meg. A középvízállás abszolút magassági adatait a vízügyi szervektől kell beszerezni. Ha ez nem lehetséges, a középvízállás magasságát a 165. pont szerint megállapított középvízállás vonalának megfelelően kell meghatározni.
- 220** A vízfolyás irányát mutató nyíl a víz nagyságához képest 5—10 mm hosszú lehet. A vízfolyás sebességét m/mp. tüntetjük fel a sodorvonalra vonatkoztatva.
- 221—223** Vízvezetéket csak településeken kívül ábrázoljuk.
- 227** A kutakat és gémeskutakat településen belül nem tüntetjük fel.
- 228** Településen kívül az egyedülálló kutakat mindig ábrázoljuk, a fontosabb kutaknak a nevét és a terep abszolút magasságát is megírjuk. Tanyák, egyedülálló házak udvarán, illetve közvetlen közelében álló kutakat általában nem ábrázoljuk, kivéve vízszegény vidéken, ahol a tanyák iható vizű kútjait feltüntetjük.
- 229** A szélmotoros kutakat településeken kívül minden esetben ábrázoljuk, tanyákban és majorokban lévőket pedig csak akkor, ha a magas szélkerék messziről jó tájékoztatást nyújt.
- 230** Az artézi kutakat általában településen belül is ábrázoljuk. Ha sűrűn fordulnak elő, csak a jelentősebbeket tüntetjük fel.
- 231** Településen belül csak a fontosabb vízvezetéki közkutakat ábrázoljuk, településen kívül mindegyiket.
- 232** Csak a jelentős és tájékozódásra alkalmas vízemelő-kerekeket ábrázoljuk.
- 234** Csak az állandó jellegű forrásokat ábrázoljuk. A jelentősebbeket „F.” rövidítéssel, illetve nevükkel megírjuk (Rákóczi-forrás). Ha ásványi anyagokat tartalmaz, azt is feltüntetjük (Keserűforrás).

- 237** A megfelelő berendezéssel ellátott és rendszeres személy- vagy teherforgalmat lebonyolító hajóállomásokat és kikötőket ezzel a jellel ábrázoljuk. Ha a településtől távol van, vagy más a neve, mint a települése, a nevét megírjuk.
- 241** Ezzel a jellel ábrázoljuk azt a kikötőt is, amelynek nincs külön kikötőberendezése, a ki- és berakás csak pallókon történik. A nevét megírjuk.

VII. Domborzat

A domborzatot szintvonalakkal ábrázoljuk, szükség szerint kiegészítve pontsorral, pillacsíkozással, ékcsíkozással és sziklarajzzal.

Az 1 : 10 000-es térképeken

a főszintvonalat	10 méteres szintközzel ;
az alapszintvonalat	2 méteres szintközzel ;
a felező szintvonalat	1 méteres szintközzel és
a kiegészítő szintvonalat	0,5 méteres szintközzel készítjük.

A szintvonalakat általában folyamatosan rajzoljuk, csak a két vonallal ábrázolt utaknál és vizeknél, továbbá utcáknál, vasutaknál, valamint sziklarajznál és az ékcsíkos ábrázolásoknál szakítjuk meg.

- 275** A szintvonalak értékét főleg ott írjuk meg, ahol nincs a közelben más magassági adat. A szám talpa mindig a lejtő irányába mutasson. Lehetőleg kerüljük az olyan megírásokat, melyeknél a szám talpa a térkép északi szegélye felé van.
- 276** A felező szintvonalakat sík terepen mindenütt kirajzoljuk, egyébként olyan lejtőátmenetek és részletidomok kifejezésére alkalmazzuk, amelyek alapszintvonalakkal nem ábrázolhatók. Ezeket csak addig rajzoljuk, amíg a lejtőátmenet, illetve részletidom ábrázolása után, ismét az alapszintvonalak felezőjébe jutnak. Egyenletes lejtőknél nem alkalmazzuk.
- Két alapszintvonal közötti részletidom felező szintvonalal való ábrázolásánál a szemben fekvő azonos értékű (pandant) szintvonalat is fel kell tüntetni.
- 277/1** A kiegészítő szintvonalakat ott alkalmazzuk, ahol az alap- és a felező szintvonal között kifejezhető részletidomok és lejtőátmenetek vannak. Alkalmazásuk a felező szintvonalakkal azonos elvek szerint történik.
- 277/2** Ezzel a jellel a szintvonallal ki nem fejezhető idomokat ábrázoljuk. Az idom jelentőségének megfelelően a pont átmérője 0,1—0,3 mm lehet.
- 277/3** Pilla csíksorral a szintvonallal ki nem fejezhető horpadásokat és lejtőátmeneteket tüntetjük fel.
- 278** A domborzatrajz olvashatósága, illetve a lejtőirányok könnyebb megállapítása végett eséstüskéket alkalmaz-

zunk. Ezeket a vízgyűjtő és a vízválasztó vonalak irányában rajzoljuk. Főleg kúpoknál, nyergeknél, valamint hullámos és sík vidéken alkalmazzuk, olyan sűrűségben, hogy az esés irányát könnyen meg lehessen állapítani.

281 A magassági pontokat síkrajzilag vagy domborzatilag jellemző, tehát a terepen jól azonosítható helyen kell megírni (út-, vasútkereszteződések, elágazások, erdőátvágások kereszteződései, patakok összefolyásai, illetve kúpok, nyergek, pihenők pontjai stb.). Ha sem síkrajzilag, sem domborzatilag jellemző pont nincs, akkor a szintvonal értékét írjuk meg.

286 Ezzel a jellel a szintvonallal, vagy a természetes gödör jelével, mérethelyesen ki nem fejezhető karsztlyukakat ábrázoljuk.

287 A barlangoknak csak a bejáratát ábrázoljuk, a földalatti részét nem. A jel a valóságnak megfelelően elfordítható. A jelentősebb barlangok nevét megírjuk (például: Kénes barlang).

293 A metsződések 0,1 milliméteres barna vonallal ábrázoljuk.

A vízmosásokat az alábbi három változatban rajzoljuk ki:

1—5 m szélességig egy vonallal (0,5 milliméterig vastagítható orsószerű vonal), a vízmosás valóságos alakjának megfelelően,

5—10 m szélességig a vízmosás szegélyének megfelelően rajzolt vonallal, csíkozás nélkül,

10 méternél szélesebbeket a valóságos alakjuknak megfelelően szegélyvonallal és barna csíkozással ábrázoljuk. A csíkok a szegélyvonalra nem merőlegesek, hanem a lejtés irányába mutatnak. Az ábrázolás 5 méteres mélységig minden esetben ékcsíkkal, 5 méteren felül trapézalakú, illetve a falszerű oldalak esetén téglalapalakú csíkokkal történik.

A csíkok hossza legfeljebb 0,8 mm, a szélességük 0,4 mm lehet.

A relatív mélységet jellemző helyeken dm pontossággal megírjuk.

Ha a vízmosás medrében a szembenlévő oldalak ékcsíkjai között 5 milliméternél nagyobb térköz van, akkor a szintvonalat a meder fenekén is kirajzoljuk.

A vízmosásban (horhosban) a fafedettséget ábrázolni kell. Ha a fedettség sűrű és erdő benyomását kelti, akkor zöld felülnyomást alkalmazunk, a fa jelzésére szolgáló kis körök nélkül.

296 Ha meredek lejtőkön a főszintvonalak olyan közel kerülnek egymáshoz, hogy azok közé a négy alap-

szintvonal nem rajzolható be az előírt 0,2 milliméteres rajzi térközökkel, akkor csak 3, 2 vagy 1 alapszintvonalat rajzolunk ki, a rendelkezésre álló helynek megfelelően. Ezt „szintvonal elfogyasztásnak” nevezzük. Az elfogyasztást mindig a belső szintvonallal kezdjük.

VIII. Növényzet

Csak az állandó jellegű növényzetet tüntetjük fel. Általában a rajzban 4 négyzetmilliméternél (a valóságban 400 négyzetméternél) nagyobb kiterjedésű növényzet parcellákat ábrázoljuk. Ennél kisebbeket csak akkor tüntetünk fel, ha különösen tájékoztató jellegűek. Apró növényzet parcellákat, amelyek 10 méternél közelebb vannak egymáshoz, összevontan ábrázoljuk. A növényzethatár 5 méternél kisebb ki-beugrásait nem ábrázoljuk. A parlagföldeket, valamint a dohány, gyapot, napraforgó és ricinus ültetvényeket szántóföldeknek minősítjük. Sarjerdő és ültetett erdő ábrázolásában csak a 4 méternél alacsonyabb fiatal erdőknél teszünk különbséget.

- 302** A növényzethatárt helyettesíti minden összefüggő síkrajzi vonal. (Út, vasút, közigazgatási határ, távbeszélő- és villamosvezeték, patak, árok, csatorna, szakadék széle, sűrű fasor, stb.) Síkrajzi vonalak mentén csak abban az esetben rajzolunk külön növényzethatárt, ha az a valóságban a síkrajzi vonaltól 10 méternél távolabb van.

Erdő és fiatal erdő (sarjerdő, faiskola) között a növényzethatárjelet akkor rajzoljuk ki, ha a határvonal a természetben világosan látszik. Ugyanígy járunk el a különböző fanemek (tű- és lomblevelű) határozott szegélyvonalának ábrázolásánál is.

- 303—305** Erdőnek minősítjük a 4 méternél magasabb fákkal borított területet, ha nyári lombzat esetén a lombkorona a terület egyötöd részét borítja. A mérethelyesen ábrázolható legkisebb erdő rajzi mérete 4 négyzetmilliméter. A 20 méternél keskenyebb erdősávokat a 318, illetve a 321. számú jellel tüntetjük fel.

- 306** A tűlevelű és lomblevelű fanemeket külön jellel, jellegfákkal ábrázoljuk. A jellegfák előtt a fajtát megírással tüntetjük fel (bükk, tölgy, nyír, juhar, jegenye, luc stb.). Azonos fanemeken belül előforduló fajtákat megírással különböztetjük meg (például: tölgy, nyár).

Vegyes erdőnél a túlsúlyban levő fanem jelét rajzoljuk mindig az első helyre. A fanem megírást is ennek megfelelően helyezzük el. Ha a túlsúlyban lévő fanem a 80 %-ot meghaladja, az erdőt nem tekintjük vegyesnek.

A jellegfák mellett megírjuk a fák közepes magasságát és az egymástól való átlagos távolságát méterben, valamint az átlagos favastagságot centiméterben. A megírásokat olyan mértékben kell alkalmazni, hogy az minden erdőrésztre vonatkozóan egyértelmű legyen. Nagy kiterjedésű erdőknél, ha az adatok változatlanok, elegendő a térképen négyzetdeciméterenként egy-egy megírás.

4 négyzetmillimétertől — 1 négyzetcentiméterig terjedő rajzi méretben az erdőt csak zöld felülnyomással ábrázoljuk.

1 négyzetcentimétertől — 4 négyzetcentiméterig zöld felülnyomáson kívül csak jellegfát rajzolunk és

4 négyzetcentiméteren túl a zöld felülnyomáson minden adatot feltüntetünk.

- 308—310** Ha a nyári lombkorona nem fedi a fás terület egyötöd részét, akkor az erdőt ritka erdőnek minősítjük. A fa jelét olyan sűrűségben és csoportosításban rajzoljuk, hogy az visszatükrözze a valóságos képet. A ritka erdőben előforduló rét, legelő, bozót, mocsár stb. jelét is ábrázoljuk.

Ha a fák átlagos magassága a 4 métert meghaladja, a 308. számú jelet, különben a 310. számú jelet tüntetjük fel. Megírást és zöld felülnyomást nem alkalmazunk.

- 311** A 4 négyzetmilliméternél kisebb erdőt ábrázoljuk ezzel a jellel, ha az tájékozódásra különösen nem alkalmas. A tájékozódásra különösen alkalmas ilyen erdőket jellegüknek megfelelően a 68. számú jellel tüntetjük fel.

- 312** Kivágott erdőknek minősítjük azokat a területeket, ahol a fák kivágása után a tönkök még megvannak. Az előforduló bokrokat és bozótokat is feltüntetjük. A jól látható erdőátvágásokat itt is ábrázoljuk.

- 315** Sarjerdőnek minősítjük a magról, vagy töről nőtt — nem ültetett — erdőt. A 4 méternél alacsonyabb fiatal sarjerdőt rendszertelenül elhelyezett 0,8 mm átmérőjű körökkel és zöld raszter felülnyomással ábrázoljuk a következőképpen:

4 négyzetmillimétertől — 1 négyzetcentiméterig raszterfelületnyomást,

1 négyzetcentimétertől — 4 négyzetcentiméterig raszterfelületnyomást és jellegfát alkalmazunk, végül 4 négyzetcentiméteren felül megírjuk a fa fajtáját és az átlagos famagasságot.

- 316—317** Faiskolában az erdőgazdálkodás céljára magról csemetéket nevelnek. Az itt nevelt csemetékkel tervszerűen beültetett területet, erdőültetvénynek nevezzük és zöld raszter felülnyomással ábrázoljuk. Megírásukat a 315. pontban foglaltak szerint végezzük.

- 318—319** A 4 méternél alacsonyabb keskeny erdősávokat 20 m szélességig 0,8 mm átmérőjű körökkel, 20 méteren felül mérethelyesen zöld raszter felülnyomással ábrázoljuk.
20—40 m szélességig feltüntetjük a jellegfát,
40 méteren felül megírjuk a fafajtát, a jellegfát és az átlagos famagasságot.
- 321—322** A 4 méternél magasabb keskeny erdősávokat 20 méteres szélességig 1,3 mm átmérőjű körökkel, 20 méteres szélességen felül mérethelyesen ábrázoljuk és zöld felülnyomást alkalmazunk.
20—40 m szélességig feltüntetjük a jellegfát.
40 méteres szélességen felül a 306. jel szerint minden adatot feltüntetünk.
- 324/1—324/2** Sűrű és ritka fasorok magyarázatát lásd a 148. jelnél.
- 325** Bokrokkal sűrűn benőtt területet bozótnak minősítjük. Ha a bozót területe rajzban 1 négyzetcentiméternél kisebb, akkor növényzethatár és zöld raszter felülnyomás nélkül a 69/1. jellel ábrázoljuk.
- 326** 1 négyzetcentiméternél nagyobb rajzi kiterjedésű bozótnál feltüntetjük a jellegfát, 4 négyzetcentiméteren felül 0,5 méteres pontossággal megírjuk a bokrok átlagos magasságát is.
- 327** Ha a bozót bokrai tüskések, akkor a tüskés bozót jelét rajzoljuk. Ábrázolása és megírása az előző két pontban foglaltak szerint történik. A tüske jelét a tüskés, bozós, aljfás-erdőben is alkalmazzuk.
- 330** Az erdőátvágásokat (nyiladékokat)
10 m szélességig 1 mm szélesre rajzoljuk,
10—20 méterig mérethelyesen és a
20 méternél szélesebbeket a növényzethatár jelével, mérethelyesen ábrázoljuk.
A 10 méternél keskenyebb nyiladékok szélességét méteres pontossággal megírjuk.
- 332** Ha az erdőátvágást vizesárok határolja, kék vonallal ábrázoljuk.
- 335** Erdőben minden rendszeresen használt utat feltüntetünk. A kiágazó mellék- és fakitermelő-utakat csak 8 milliméteres hosszúságban jelöljük a tájékozódás elősegítése végett.
- 348** A településtől távolabb lévő veteményeskerteket csak akkor ábrázoljuk, ha azok állandó jellegűek. (például: boltgárkertészet). Településen belül az esetleges szántóföldeket is veteményeskertnek tüntetjük fel. Veteményeskertben lévő fákat 0,8 mm átmérőjű körökkel a valóságnak megfelelő sűrűségben ábrázoljuk.

- 349** Csak a jelentős kertészetek állandó jellegű és nagy-kiterjedésű melegágyait ábrázoljuk.
Az üvegházakat mérethelyesen, a nem tűzálló épület jelével rajzoljuk és Űh. rövidítéssel megírjuk.
- 351** Gyümölcsösnek minősítjük azokat a gyümölcsfával beültetett területeket, amelyek elsősorban a gyümölcstermesztés célját szolgálják. A fákat ábrázoló 0,8 mm átmérőjű köröket nagy kiterjedésű gyümölcsösnél a lap alsó szegélyével, kisebbnél a hosszabb oldal szélével párhuzamosan rajzoljuk. Előző esetben a körök középpontjának tér- és távköze 3 mm, az utóbbiban 2 mm.
Ha a fák nyári lombkoronája a terület egyötödét fedi, zöld felülnyomást is alkalmazunk.
Szétszórt jellegű, rendszertelenül ültetett gyümölcsösöket a valóságnak megfelelő sűrűségben 0,8 mm átmérőjű körökkel zöld felülnyomás nélkül tüntetjük fel.
- 355** A szőlőben lévő fákat a valóságnak megfelelő sűrűségben ábrázoljuk.
- 356** A parkok útjait 5 m szélességig 0,5 mm szélesre rajzoljuk, azon felül mérethelyesen ábrázoljuk. Ha a parkban pázsit is van, akkor a 357. sz. jellel együtt rajzoljuk.
- 359** Rizstelepnek ábrázoljuk a pihentetés alatt álló rizsföldeket is. Rizstelepek csatornahálózatának ábrázolására vonatkozó útmutatás a 191. pont alatt található.
- 365** Járhatatlan mocsár az, amelyen át egyes emberek sem tudnak közlekedni.
- 366** A nehezen járható mocsáron egyes emberek átkelhetnek, csoportos közlekedés azonban nem lehetséges. A mocsár mélységét helyenként feltüntetjük.
- 367** Járható mocsáron át a nyári hónapokban gyalogosok csoportosan közlekedhetnek.
- 368** A méretarányban kifejezhető vizenyős területeket a 367. számú jellel ábrázoljuk.
- 375** Kizárólag a folyók, tavak, mentén lévő homokos partrészt ábrázoljuk ezzel a jellel. A homokbuckás terep ábrázolását a 301. számú ábra szerint végezzük.
- 376** A jel vonalkázását a lap déli szegélyére merőlegesen rajzoljuk.
- 377** A kék vonalkázást a vízzel borított és vizenyős területek helyein alkalmazzuk.
- 381—382** A szálerdő és fiatal sarjerdő határozatlan találkozását — a litografia számára — finom fekete szagatott vonallal jelöljük. Ugyanígy járunk el minden más esetben is a határozatlan erdőszegély ábrázolásánál.

AZ EGYEZMÉNYES JELEK TÁRGYMUTATÓJA.

A megnevezést követő számok a jelek sorszámai.

*

A

Alagút 110, 145
Alapszintvonal 275
Aknák 25—28
Aquadukt 145, 209
Artézi kút 230
Autóbusz megállóhely 53
Autópálya 123
Autópályák és csatlakozásuk más utakkal 146
Állomások 104
Áteresztő 110, 126, 128
Átkelés (ladik) 197

B

Barlang bejárat 287
Bányagorc 93/2, 93/3, 292
Bányák 26—31
Benzinkút, töltőállomás 39
Betonfal 159—160
Bevágás 109, 123
Bogyós gyümölcsös 352
Bója, kikötőjel 243
Bokorcsoport 69/2, 147
Bokrok 69/1—69/2
Bokros rét 400
Bokros, homokos terület 404
Boltíves átjáró 8
Bozót (cserjés) 325—327
Bozót (cserjés) náddal 402
Buckás terület 301
Bürü 133

C

Ciszterna 233
Csatornahíd (aquadukt) 145, 209
Csatornák 185—188
Csatorna egy- vagy kétoldali töltéssel 191
Csatorna mindkét oldalán fasorral 192

Csatorna vízelosztó berendezésekkel 194
Csillagászati alappont 57
Csúzda (fa vagy más anyag részére) 142

D

Domborzat 292, 300, 301
Domborzati elemek 292
Döglút 89/2
Dögtemető 89/1
Drótháló kerítés 162
Drótkötélpálya 117
Duzzasztógát 210—212

E

Egyedülálló jól tájékoztató fák 66, 67/1
Egyengetett part meg nem erősített rézsüvel 175
Egyengetett part megerősített rézsüvel 176
Elágazások (vasút és út) 143, 146
Elsőrendű műút 124
Elpusztult épületek, romok 6
Emlékmű 84
Erdőátmenetek 381, 382
Erdőátvágás 330, 332—336
Erdő egyéb térképjelekkel 380
Erdők 303—336
Erdőőrház, erdőhivatal 72
Erdősávok 318—322
Erdő mocsárral 379
Erdőmű, áramfejlesztő telep 23
Eséstüske 278
Élősövény 109, 324/3
Építés alatt álló csatorna 187

Építés alatt álló műút 127
Építés alatt álló vasút 112

F

Faburkolatú part 178
Fahíd 203
Faiskola 316, 317
Fakerítés 161
Falszerű kerítés (kő, téglá,
beton, vályog) 159—160
Falusi jellegű település 17
Fasorok 124, 147, 148, 192,
324/1, 324/2
Faszénégető 32/2
Fák (amelyek nem tájékoz-
tatók) 70
Fák méretdatái 306
Felemelhető hidak 206—208
Felező szintvonal 276
Feljáró 126
Felszedett vasútvonal 111
Feltöltött utak 141
Felüljáró 121
Ferde tereplépcső 292
Fémhíd 205, 208
Fémkerítés 158
Fészter 11/1
Fiatal erdő 315—317
Fiatal sarjerdő kivágott és
kiegészített területen 390
Figyelmeztető és tilalmi
táblák 54/2
Fogaskerekű vasút 116/2
Fokozatos átmenet szál-
erdőből fiatal sarjerdőbe
381
Fokozatos átmenet szál-
erdőből ritkaerdőbe, bo-
zótba és bokros rétre 382
Folyammenti kilométer-
tábla 55/2
Folyás irányt és sebességet
mutató nyíl 220
Folyók 195—214
Folyómenti árterület dom-
borzata 300
Folyó szélességi és mélységi
adata 174, 195
Fonott sövénykerítés 136,
163/2
Fordítókör 103
Forrás 234
Földalatti csatorna 188
Földalatti gázvezeték 100
Földalatti kőolajvezeték 102

Földalatti vasút 118/2
Földalatti vasútállomás
bejárata 9
Földfeletti gázvezeték 99
Földfeletti kőolajvezeték 101
Földgázak és töltések 164
Földutak 131, 132
Főszintvonal 274
Fűves horpadás 292

G

Gázló 196
Gáztartály 41
Gémeskút 228
Gödörök 92/1, 292
Gyalog- és turistaút 133
Gyárak, üzemek, malmok
21, 22
Gyümölcsös 351

H

Hajóállomás, kikötő 237
Hajóhid 202
Halmok 93/1
Harántnyereg 292
Határjelek 62, 149
Határkő és határcövek
(országhatár) 149
Határok 149—157
Hatsarkú nyereg 292
Háromszögelési pont 58—
59/2
Hegyorr 292
Hidak 110, 128, 199—210
Híradóvezeték 94
Holtvágány 108
Homokbuckás vidék 301
Homok, földomladék 292
Homokos, köves terület 373
Homokos part 172
Homokos terület 375
Homokzátony, homokpart
167
Hordalék 292
Horgonyzóhely és kikötő-
hely 241
Horhos 292, 293
Horpadások 292
Hossznyereg 292
Hullámtörő és mederszabá-
lyozó 240

I

Időszakos és kiszáradó folyó,
patak, tó 182
Iparvasút 116/1

J

- Javított talajút 128
- Járás és járási jogú városok határa 155
- Járhatatlan mocsár 365
- Járható mocsár 367
- Jégtörő 203
- Jól tájékoztató facsoportok és erdőfoltok 68

K

- Karám 65
- Karsztlyuk, töbör 286
- Kápolna 75, 76
- Kereszt 86/1
- Keresztvezérek 122/1, 143, 144, 146, 147
- Kerítések 109, 136, 158—163/2
- Keskeny bokorsor és élő-sövény 324/3
- Keskenynyomtávú ipar- és gazdasági vasút 116/1
- Keskenynyomtávú vasút 114
- Keskenynyomtávú villamosított vasút 115
- Kémények 20, 21
- Képoszlop 86/2
- Kiegészítő színtvonal 277/1
- Kikötő 237, 241
- Kilátótorony 56/1
- Kilométerkő 55/1, 109, 115, 124
- Kilométertábla 55/2
- Kis erdő (méretarányban ki nem fejezhető) 68, 311
- Kisfeszültségű villanyvezeték 96
- Kis híd 110, 128
- Kiszáradó folyószakasz összekapcsolása ki nem száradó mederszakaszokkal 183
- Kivágott erdő 312, 392
- Kocsiút 131
- Kocsival járható duzzasztógát hiddal 210
- Kocsival nem járható duzzasztógát hiddal 211
- Kocsival nem járható utca 11/2
- Komló 361
- Komp átkelés 198
- Konyhakert 348
- Kőfal 159, 160

- Kőhalmaz 91
- Kő- és vasbetonhid 204
- Kőmecset 77
- Kő-, vagy betonburkolatú part 177
- Kövel állandósított alsóbbrendű alappontok (sokszögpont, V. O. kő) 61
- Köves és kavicsos zátony 168
- Köves part 171
- Köves terület 372
- Középvízállás abszolút-magassága 219
- Közúti villamosvasút 113
- Községhatár 156
- Községrészlet 16
- Kúp 292
- Kutak 227—231
- Kutató akna 37
- Kutató fúrás 38
- Különálló kémények 20
- Külszíni fejtés 29—31

L

- Leégett és kiszáradt erdő 313
- Legelő 350
- Lejtőkúp 292
- Lekopott, elmosódott töltés 180
- Légiforgalom jelzőlámpái 63/2
- Lépcsők a rakparton 179
- Lomberdő 304

M

- Magassági pontok 60, 281
- Magas vasút 118/1
- Malom (vízi) 48
- Marhahajtó út 136
- Másodrendű műút 125
- Mecset 77
- Meddőhányó 93/2, 93/3, 292
- Megye és megyei jogú városok határa 152
- Melegágyak 349
- Meredek lejtő 292, 293
- Mesterséges gödör 92/1, 292
- Mesterséges halmok 93/1
- Meteorológiai állomás 47
- Metsződések 292
- Metsződések, vízmosságok, horhosok 293
- Méhészet 64

Mélységvonal (izobát) 252
Méterarányban ki nem
fejezhető vizenyős terület
368

Mészégetők 32/2
Mocsár 365—368
Mocsaras és vizenyős terü-
letek 379
Mohás növényzet 342
Móló 238
Mozdonyszín (fűtőház) 103
Műutak 123—125

N

Nagyfeszültségű villany-
vezeték 97, 98
Nád 341
Nedves rét 367
Nehezen járható mocsár 366
Nehezen járható útszakasz
126, 129
Nem tűzálló épületek 2
Négy méternél alacsonyabb
erdők és erdősávok 315—
319
Négy méternél magasabb
erdők és erdősávok 303—
305, 321, 322
Növényzethatár 302
Nyiladék 330—336
Nyitott fészter, kocsiszín 11/1
Nyílt átjáró 7

O

Olaj- és gáz-fűrótorony 33
Olajforrás, olajfeltörés 34
Olajkút, fűrótorony nélkül
36
Olajtároló medence és
gödör 35
Országhatár 149
Óvóhely 32/3

P

Park 356
Parti sarkantyú 214
Partok 165—172
Partvonal 165
Patak, folyó, szélességi és
mélységi adattal 181
Pázsit 357
Pihenő 292

Pilla csiksor 277/3
Pince 32/3
Pontsor 277/2

R

Rakodó 105, 106
Rádióállomás 43
Rádióantennák 44
Rendszeres ladik átkelés
197
Rendszertelen település 18
Rét 339
Ritka erdő 308
Ritka erdő és bokor sziklás
oldalakon 388
Ritka erdő köves területen
387
Ritka erdő mohás, mocsaras
területen 386
Ritka fásor 324/2
Ritka, fiatal erdő 310
Rizs 359
Romok 6
Rőzseburkolatú part 176

S

Sás 341
Sikló 116/2
Siló 92/2
Sír 83
Síugrósánc 56/2
Sokszögpont 61
Sorompó 122/2
Sövénykerítés 136
Suvás 292
Sűrű fásor 324/1
Szabványnyomtávú vasutak
103—110
Szakadékos partok 173, 174
Szárazárok 189/1, 189/2, 190
Szemafor 63
Szélmalom 50, 51
Szélmotor 52
Szélmotoros kút 229
Szétnyitható hidak 206—
208
Szétszórtjellegű település 19
Szikes talaj 376, 377
Sziklák 90, 292
Sziklás part 170
Szintezési alappont 60
Szintvonalak 274—277
Szoborszerű emlékmű 85
Szökőkút 236
Szőlő 354
Szőlő gyümölcsfákkal 355

T

Tájékoztató, egyedülálló fák 66, 67/1, 68
Tájékoztató folyóparti jelzés 244
Tájékoztató határjel 62
Tárók 25—28
Távbeszélő-hivatal 45
Távbeszélő-vezeték 94
Távíró- és szikratávíró hivatal 46
Távolsági autóbuszok megállóhelye 53
Települések 13—19
Temető 87, 88/1, 88/2
Templomok 73/1, 73/2, 74
Tereplépcsők 292
Természetes gödör 292
Tégláégető 32/2
Toronyszerű építmények 56/1
Töbör 292
Töltések 109, 123 124, 147 164
Tömegsír 83
Törpe cserjék 344
Tőzegkitermelés 32/1
Transzformátorház 42
Tutajhíd 201
Tűlevelű erdő 303
Tüskés bozót 327
Tüskés drótkerítés 163/1
Tűzálló épületek 1
Tűzálló épületek, amelyek magasságukkal és kiterjedésükkel környezetükből kitűnnek 4

U

Utak 123—145
Út, az erdőátvágásban 335
Utak, fasorok, bokorsorok, híradóvezetékek és villanyvezetékek kapcsolásai 147
Utak rózsével, doronggal, vagy feltöltéssel javított részei 141
Út- és községjelző tábla 54/1
Útszámozás, útburkolat változás, útmentén lévő fasor és villanyvezeték 148

Útszélesség és útburkolat adata 125

V

Vashíd 205
Vaskerítés 158
Vastagított szintvonal 274
Vasutak 103—122/2
Vasutak és utak kereszteződései 122/1, 144
Vasútállomás 104
Vasútállomás sinhálózata 121
Vasúti bejárati jelzőlámpa 108
Vasúti holtvágány 108
Vasúti jelzőberendezések 63/1
Vasúti kereszteződések és elágazások 143
Vasúti kitérő 106
Vasúti megálló 106, 108, 114
Vasúti őrház 107, 108
Vasúti rakodó 105, 106
Városrészlet 14, 15
Vegyeserdő 305
Veteményeskert 348
Védett fák 67/2
Védett területek határa 157
Világítótorony 242
Villajellegű település 13
Villamosvasút 113
Villamosított vasút 107
Villanytelep 23, 24
Villanyvezeték 96, 97, 98, 147, 148
Vízalatti duzzasztógát 212
Vízalatti kábel 95
Vízelosztó berendezés 194
Vízemelőkerék 232
Vizenyős, szikes terület 377
Vizenyős, zsombékos rét 399
Vizesárok 185—188
Vízesés 215
Vízfolyás irányát mutató nyíl, sebességi adattal 220
Vízgyűjtő 233
Vízierőmű 24
Vízimalom 48
Vízlépcső 217
Vízmagasság 174
Vízmerce 218
Vízmérő állomás 218
Vízmosás, horhos 292, 293
Vízszegélyvonal 165

Vízszintes tereplépcső 292
Víztaroló (ciszterna) 233
Víztorony 56/1
Vízvezetékek 221, 222, 223
Vízvezetési közkút 231
Vízrel borított szikes
terület 376
Vízrel érintkező szakadékos
part 174

Vízrelhajtott fűrészüzem 49
Vízrel nem érintkező
szakadékos part 173
V. O. kő 61

Z

Zsilipek 213
Zsombékos rét 401
Zsombékos terület 369

Tartalomjegyzék.

	Oldal
Bevezetés — — — — —	3
I. Épületek és települések — — — — —	5
II. Ipartelepek és tereptárgyak — — — — —	9
III. Vasútak — — — — —	19
IV. Utak — — — — —	21
V. Határok és kerítések — — — — —	23
VI. Vizek — — — — —	24
VII. Domborzat — — — — —	30
VIII. Növényzet — — — — —	33
A megírások írásmintái — — — — —	43
Rövidítések jegyzéke — — — — —	50
Általános magyarázat a jelkulcs jeleihez — — — — —	53
Részletes magyarázat a jelkulcs jeleihez — — — — —	54
Tárgymutató — — — — —	77
Keretminta	

Verzeichnis

Seite

I. Einleitung	1
II. Die Geschichte der Verfassung	2
III. Die Verfassung des Reichs	3
IV. Die Verfassung der Länder	4
V. Die Verfassung der Städte	5
VI. Die Verfassung der Gemeinden	6
VII. Die Verfassung der Kirchen	7
VIII. Die Verfassung der Schulen	8
IX. Die Verfassung der Gerichte	9
X. Die Verfassung der Verwaltung	10
XI. Die Verfassung der Finanzen	11
XII. Die Verfassung der Armee	12
XIII. Die Verfassung der Marine	13
XIV. Die Verfassung der Posten	14
XV. Die Verfassung der Eisenbahnen	15
XVI. Die Verfassung der Telegraphen	16
XVII. Die Verfassung der Kunst	17
XVIII. Die Verfassung der Wissenschaften	18
XIX. Die Verfassung der Literatur	19
XX. Die Verfassung der Kunst	20
XXI. Die Verfassung der Wissenschaften	21
XXII. Die Verfassung der Literatur	22
XXIII. Die Verfassung der Kunst	23
XXIV. Die Verfassung der Wissenschaften	24
XXV. Die Verfassung der Literatur	25
XXVI. Die Verfassung der Kunst	26
XXVII. Die Verfassung der Wissenschaften	27
XXVIII. Die Verfassung der Literatur	28
XXIX. Die Verfassung der Kunst	29
XXX. Die Verfassung der Wissenschaften	30
XXXI. Die Verfassung der Literatur	31
XXXII. Die Verfassung der Kunst	32
XXXIII. Die Verfassung der Wissenschaften	33
XXXIV. Die Verfassung der Literatur	34
XXXV. Die Verfassung der Kunst	35
XXXVI. Die Verfassung der Wissenschaften	36
XXXVII. Die Verfassung der Literatur	37
XXXVIII. Die Verfassung der Kunst	38
XXXIX. Die Verfassung der Wissenschaften	39
XL. Die Verfassung der Literatur	40
XLI. Die Verfassung der Kunst	41
XLII. Die Verfassung der Wissenschaften	42
XLIII. Die Verfassung der Literatur	43
XLIV. Die Verfassung der Kunst	44
XLV. Die Verfassung der Wissenschaften	45
XLVI. Die Verfassung der Literatur	46
XLVII. Die Verfassung der Kunst	47
XLVIII. Die Verfassung der Wissenschaften	48
XLIX. Die Verfassung der Literatur	49
L. Die Verfassung der Kunst	50
LI. Die Verfassung der Wissenschaften	51
LII. Die Verfassung der Literatur	52
LIII. Die Verfassung der Kunst	53
LIV. Die Verfassung der Wissenschaften	54
LV. Die Verfassung der Literatur	55
LVI. Die Verfassung der Kunst	56
LVII. Die Verfassung der Wissenschaften	57
LVIII. Die Verfassung der Literatur	58
LIX. Die Verfassung der Kunst	59
LX. Die Verfassung der Wissenschaften	60
LXI. Die Verfassung der Literatur	61
LXII. Die Verfassung der Kunst	62
LXIII. Die Verfassung der Wissenschaften	63
LXIV. Die Verfassung der Literatur	64
LXV. Die Verfassung der Kunst	65
LXVI. Die Verfassung der Wissenschaften	66
LXVII. Die Verfassung der Literatur	67
LXVIII. Die Verfassung der Kunst	68
LXIX. Die Verfassung der Wissenschaften	69
LXX. Die Verfassung der Literatur	70
LXXI. Die Verfassung der Kunst	71
LXXII. Die Verfassung der Wissenschaften	72
LXXIII. Die Verfassung der Literatur	73
LXXIV. Die Verfassung der Kunst	74
LXXV. Die Verfassung der Wissenschaften	75
LXXVI. Die Verfassung der Literatur	76
LXXVII. Die Verfassung der Kunst	77
LXXVIII. Die Verfassung der Wissenschaften	78
LXXIX. Die Verfassung der Literatur	79
LXXX. Die Verfassung der Kunst	80
LXXXI. Die Verfassung der Wissenschaften	81
LXXXII. Die Verfassung der Literatur	82
LXXXIII. Die Verfassung der Kunst	83
LXXXIV. Die Verfassung der Wissenschaften	84
LXXXV. Die Verfassung der Literatur	85
LXXXVI. Die Verfassung der Kunst	86
LXXXVII. Die Verfassung der Wissenschaften	87
LXXXVIII. Die Verfassung der Literatur	88
LXXXIX. Die Verfassung der Kunst	89
LXXXX. Die Verfassung der Wissenschaften	90
LXXXXI. Die Verfassung der Literatur	91
LXXXXII. Die Verfassung der Kunst	92
LXXXXIII. Die Verfassung der Wissenschaften	93
LXXXXIV. Die Verfassung der Literatur	94
LXXXXV. Die Verfassung der Kunst	95
LXXXXVI. Die Verfassung der Wissenschaften	96
LXXXXVII. Die Verfassung der Literatur	97
LXXXXVIII. Die Verfassung der Kunst	98
LXXXXIX. Die Verfassung der Wissenschaften	99
LXXXXX. Die Verfassung der Literatur	100

